

YLEISIMMÄT YKSILÖIHIN KOHDISTUVISTA PETOSRIKOKSISTA

Seitsemän petostyyppiä ja niiden tunnusmerkistötekijät
Olli-Pekka Villman

4/2019

Tiivistelmä

Tekijä(t)	Tutkinto
Olli-Pekka Villman	Poliisi (AMK)
Julkaisun nimi	Julkisuusaste
Yleisimmät yksilöihin kohdistuvista petosrikoksista	Julkinen
Ohjaaja Satu Rantaeskola Lauri Haapaniemi	Opinnäytetyön muoto Toiminnallinen
Tiivistelmä	
<p>Opinnäytetyö on toiminnallinen, jonka produktina on laadittu opas yleisimmistä yksilöön kohdistuvista petoksista. Produktin tarkoituksena on auttaa petosten kanssa työskenteleviä tunnistamaan erilaisia petostyyppisiä ja niiden tunnusmerkistöjä. Teoriapohja oppaaseen on hankittu kirjallisuusanalyysiä käyttäen.</p> <p>Produktissa käsitellään seitsemän yleisintä yksilöön kohdistuvaa petostyyppiä: Myyntipetos, Phishing-huijaus, Tilausansa, Valelaskupetos, Romanssihuijaus, Sijoitushuijaus ja Nigerianlaiskirjehuijaus. Tämän lisäksi produktissa käsitellään perusmuotoisen petoksen, törkeän petoksen, maksuvälinepetoksen ja törkeän maksuvälinepetoksen tunnusmerkistökiteijöitä ja kuvataan, kuinka ne täyttyvät eri petostyyppien kohdalla.</p> <p>Opinnäytetyössä pohditaan myös millaisiin henkilöihin petokset usein kohdistuvat ja minkälaisia mielikuvia petosten uhreihin usein kohdistuu. Tämän lisäksi opinnäytetyössä perehdytään Poliisin uuteen myyntipetosten tutkintamalliin.</p>	
Sivumäärä	Tarkastuskuukausi ja -vuosi
28+16	
Avainsanat	
Petos, petosrikosten torjunta, tunnusmerkistö	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	3
2 PETOSRIKOLLISUUS 2010-LUVULLA.....	4
2.1 Petosrikollisuuden määrästä ja laadusta.....	4
2.2 Petosrikoksen tyypillisen uhrin kuvaamisesta.....	6
3 PETOKSEN TUNNUSMERKISTÖSTÄ YLEISESTI	7
3.1 Perusmuotoisesta petoksesta	7
3.2 Rangaistavuuden kriteerit	8
3.3 Törkeän petoksen tunnusmerkistö tekijöistä	10
3.4 Maksuvälinepetoksen tunnusmerkistötekijöistä.....	11
3.5 Törkeän maksuvälinepetoksen tunnusmerkistötekijät.....	12
4 YLEISIMMÄT YKSILÖÖN KOHDISTUVAT PETOSTYYPIT	13
4.1 Myyntipetos.....	13
4.2 Phishing-huijaus	17
4.3 Tilausansa	19
4.4 Valelaskupetos.....	20
4.5 Romanssihuijaus.....	21
4.6 Sijoitushuijaus	23
4.7 Nigerianlaiskirjehuijaus.....	24
5 PRODUKTIN KUVAUS	26
6 LOPPUPOHDINTA.....	27
7 LÄHTEET	28
8 LIITTEET.....	28

1 JOHDANTO

Valitsin opinnäytetyön aiheeksi petokset Poliisiammattikorkeakoulun opettajien ehdottamien aiheiden joukosta. Aihe kiinnosti, koska erilaisiin petoksiin olin päässyt tutustumaan työharjoittelussa ollessa, jolloin erityisesti myyntipetokset tulivat ongelmiseen tutuiksi. Työn aiheeksi muokkaantui yleisimmät yksilöön kohdistuvat petokset. Opinnäytetyö on toiminnallinen, jossa laaditaan produkti. Teoriapohja työhön kerätään kirjallisuusanalyysillä, jonka pohjalta produkti laaditaan.

Työn aihe on ajankohtainen, koska petosrikollisuus on kasvanut Suomessa huomattavasti 2010-luvulla. Nettipetokset ovat nousseet maailman yleisimmäksi petosten alalajiksi. Vuonna 2007 Ruotsin poliisi arvioi, että Nigeriasta lähtee n. 50 miljoonaa huijausviestiä. Lisäksi on arvioitu, että vastausprosentti huijausviesteihin on 1-5%, mikä tarkoittaa, että lukumäärältään hyvinkin useaan huijausviestiin vastataan. (Salmivuori, 2016, s. 27)

Opinnäytetyössä perehdytään yleisimpiin yksityishenkilöihin kohdistuviin petosrikostyypeihin, jotka Rikostorjuntaneuvosto tuo esille vuosiraportissaan 2017. Viime aikoina on kasvanut erityisesti yksilöön kohdistuva petosrikollisuus. Maksuvälinepetokset, nettipetokset ja esimerkiksi valepoliisihuijaukset ovat nousseet puheenaiheeksi turvallisuusalalla. Yksilöihin kohdistuvat petosrikokset olivat vuodelle 2017 rikosentorjuntaneuvoston valitsema teema työryhmälleen. (Alanko, 2017, s. 10)

Laadittavan produktin on tarkoitus toimia oppaana yleisimmistä yksilöön kohdistuvista petostyypeistä ja niiden tunnusmerkistötekijöistä poliisimiehille ja muille, jotka työskentelevät petosrikosten kanssa. Produktissa käsiteltävät petostyyppit ovat rikosentorjuntaneuvoston nimeämät seitsemän yleisintä yksityishenkilöön kohdistuvaa petostyyppiä: Myyntipetos, Phishing-huijaus, Tilausansa, Valelaskupetos, Romanssihuijaus, Sijoitushuijaus ja Nigerianlaiskirjeet (Alanko, 2017, s. 42).

Produktissa perehdytään petoksen, törkeä petoksen, maksuvälinepetoksen ja törkeän maksuvälinepetoksen tunnusmerkistötekijöihin. Tunnusmerkistötekijöitä verrataan yleisimpiin yksilöihin kohdistuviin petostyypeihin. Tunnusmerkistöistä on rajattu pois lievät teko- muodot, koska työn petostyyppit toteutetaan yleisesti sarjoina, jolloin teot ovat kokonaisuuksina arvosteltuina perusmuotoisia tai törkeitä. Produktissa perehdytään myös petoksen uhreihin, sekä myyntipetoksien uuteen tutkintamalliin.

2 PETOSRIKOLLISUUS 2010-LUVULLA

2.1 Petosrikollisuuden määrästä ja laadusta

Petosrikollisuuden määrä on kasvanut selvästi Suomessa 2010-luvulla. Petosrikosten ilmoitusmäärän kasvu on ollut melko tasaista, mutta kasvu on vaihdellut petostyypeittäin. Kokonaisuudessaan petosten ja petoksen yritysten määrä kasvoi vuodesta 2010 (20 380 tapausta) vuoteen 2016 (40 416 tapausta) lähes kaksinkertaiseksi. Kehitystä on selitetty netissä maksamisen mahdollisuuksien paranemisella ja yleisellä tietotekniikan kehityksellä. Ihmisten kasvanut aktiivisuus ilmoittamisessa voi vaikuttaa myös tilastoihin, millä esimerkiksi ilmoitettujen seksuaalirikosten määrän kasvua on selitetty. (Alanko, 2017, s. 9)

Internetissä tehtävien petosten määrä on kasvanut huomattavasti 2010-luvulla. Yksi syy kasvulle on nettipetosrikosten tekemisen helppous. Esimerkiksi henkilö, joka tekee petoksia Tori.fi myyntialustassa, laittaa yhden myynti-ilmoituksen tuotteesta ja myy saman tuotteen kymmenelle ihmiselle ja ottaa kaikilta maksun tuotteesta. Ilman nettiä tällainen usean henkilön erehdyttäminen samalla ilmoituksella olisi aikaa vievää ja vaivalloista. (Alanko, 2017, s. 14)

Itä-Uudenmaan poliisilaitos teki rikostorjuntaneuvoston työryhmän pyynnöstä selvityksen petosrikollisuudesta. Selvityksen alueeksi valittiin Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen alue ja aikajaksoksi 1.9.–31.12.2016. Selvitykseen sopivia rikosilmoituksia kirjattiin ajanjaksolla 378 kappaletta. Asianomistajana näissä petoksissa oli luonnollinen henkilö. (Alanko, 2017, s. 16)

Selvityksen perusteella petoksia tehdään paljon netissä, mutta myös kasvokkain. Netti on tekijälle otollinen ympäristö, koska netin kautta petoksia voi kohdistaa ympäri maata potentiaalsiin kohteisiin. Selvityksen perusteella yksittäiset henkilöt tekevät yleensä useiden petosten sarjoja. Kiinni jääneillä tekijöillä on lähes poikkeuksetta taustallaan aikaisempia petoksia ja mahdollisesti myös muita rikoksia. Petosten tekijöissä ja uhreissa on melko tasaisesti eri-ikäisiä henkilöitä molemmista sukupuolista. Tyypillistä on, että yksittäisten tekojen rikosvahinko ei ole suuri, mutta useita petoksia tekemällä yksittäinen tekijä voi saada merkittävän rikoshyödyn. Pienet vahingot yksittäisissä petoksissa voivat vähentää

uhriksi joutuvien ilmoitushalukkuutta poliisille, jolloin myös rikossarjojen sarjoittaminen ja selvittäminen vaikeutuu. (Alanko, 2017, s. 16)

Rikostorjuntaneuvoston työryhmä arvioi raportissaan, että suuri osuus petosrikoksista jää piiloon. Työryhmän havaintojen mukaan moni ei ilmoita petoksesta tai sen uhriksi joutumisesta esimerkiksi siksi, että rikosvahinko on jäänyt pieneksi tai siksi, ettei usko ilmoittamisesta olevan hyötyä. Moni ei välttämättä myöskään ole varma, mille viranomaiselle epäilemästään petoksesta pitäisi ilmoittaa lukuisten vaihtoehtojen vuoksi. Ilmoitukset ja tiedot lievemmistäkin petoksista ja petosten yrityksistä ovat kuitenkin viranomaisille hyödyllisiä ilmiön seuraamiseksi ja siihen reagoimiseksi, esimerkiksi rikosten sarjoittamiseksi. Petoksesta ilmoitettuaan uhrilla on myös paremmat mahdollisuudet saada ainakin osa menettämistään rahoista takaisin tai saada estettyä rikosvahinkojen kasvaminen omalta tai muiden osalta. (Alanko, 2017, s. 14)

Taulukko 1: Poliisin tilastoima petosrikollisuus 2010-2017. Taulukossa perusmuotoiset teonmuodot sisältävät myös lievät teonmuodot. (Tilastokeskus, 2017)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Muutos 2010- 2017
Petos	14937	15459	18236	19345	18904	21451	20677	21976	47 %
Törkeä petos	957	1158	1060	1099	1359	1467	1439	1424	49 %
Maksuvälinepetos	4324	5511	6094	7478	7645	10780	14949	6566	52 %
Törkeä maksuvälinepetos	124	147	126	122	123	194	161	244	97 %

Poliisin tilaston (Taulukko 1) mukaan maksuvälinepetosten määrä vuodesta 2010 on kasvanut vuoteen 2017 49% ja törkeiden maksuvälinepetosten määrä puolestaan 97%. Merkittävin muutos on tapahtunut perusmuotoisten maksuvälinepetosten määrässä vuoden 2016 ja 2017 välillä, määrä tippuu 14 949 kappaleesta 6 566 kappaleeseen.

Maksuvälinepetosten kasvuun on voinut vaikuttaa skimmauslaitteiden ja erilaisten haittaohjelmien kehitys, joita voidaan käyttää esimerkiksi tietokoneella erilaisten yksilöintitietojen kalasteluun.

2.2 Petosrikosten tyypillisen uhrin kuvaamisesta

Petoksen uhrien ajatellaan usein olevan hyväuskoisia hölmöjä, jotka uskovat ilmiselviä valheita. Tämä johtaa siihen, että uhrin häpeävät uhriksi joutumistaan ja ajattelevat, että petos olisi pitänyt tunnustaa eikä uskoa tekijää. Uhrit haluavat pitää tapahtuneen omana tietonaan, tämän takia uhreista ja syistä erehtymiselle ei ole paljon tietoa. (Salmivuori, 2016, s. 169)

Erilaiset petokset toimivat erilaisiin ihmisiin. Esimerkiksi nuorempi väestö on alttiimpi joutumaan esimerkiksi sijoitushuijauksen uhriksi, kun taas vanhempi väestö on alttiimpi romanssihuijaukselle. Petokset uppoavat helpommin henkilöön, jos ne tukevat hänen ennakkokäsityksiään asioista. (Salmivuori, 2016, s. 170)

Muita petokselle altistavia tekijöitä ovat yksinasuminen ja yksinäisyys sekä ikääntyminen. Yksinasuminen ja yksinäisyys estävät uhrin kommunikoida muiden ihmisten kanssa ja lisäävät riskiä joutua huijauksen uhriksi. Ikääntynyt väestö ei ole välttämättä perillä esimerkiksi nettipankin toiminnasta ja mitä tunnuksia pankki tai viranomaisen voi pyytää häntä kertomaan. (Alanko, 2017, s. 31)

Tärkeintä yksilöön kohdistuvien petosten torjunnassa onkin ennaltaehkäisy ja ihmisten tietoisuuden lisääminen petosilmiöistä ja niiden yleisyydestä. (Alanko, 2017, s. 38)

3 PETOKSEN TUNNUSMERKISTÖSTÄ YLEISESTI

3.1 Perusmuotoisesta petoksesta

Perusmuotoinen petos on määritelty Suomen rikoslaissa seuraavasti: ”Joka, hankkiakseen itselleen tai toiselle oikeudetonta taloudellista hyötyä taikka toista vahingoittaakseen, erehdyttämällä tai erehdystä hyväksi käyttämällä saa toisen tekemään tai jättämään tekemättä jotakin ja siten aiheuttaa taloudellista vahinkoa erehtyneelle tai sille, jonka eduista tällä on ollut mahdollisuus määrätä, on tuomittava petoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Petoksesta tuomitaan myös se, joka 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa dataa syöttämällä, muuttamalla, tuhoamalla tai poistamalla taikka tietojärjestelmän toimintaan muuten puuttamalla saa aikaan tietojenkäsittelyn lopputuloksen vääristymisen ja siten aiheuttaa toiselle taloudellista vahinkoa.”

Petoksen tavoite on saavuttaa oikeudetonta varallisuusetua asianomistajan kustannuksella. Sopimuksia tehdessä ja vaihdannassa on voitava luottaa siihen, että sopimuksen toinen osapuoli ei pyri aiheuttamaan petoksen avulla toiselle taloudellista vahinkoa. Petossäännökset luovat edellytyksiä luottamukselle vaihdannassa, tehden petoksesta rangaistavaa. (Nuutila, ym. 2013, s. 973)

Petoksen tunnusmerkistö rakentuu erehdyttämisen ja erehtymisen ympärille. Rikoksen tunnusmerkistö edellyttää, että petoksen tekijä erehdyttää ja petoksen uhri erehtyy. Petoksen tekijän on tullut tehdä erehdytys tavoitellessaan taloudellista hyötyä itselleen tai toiselle henkilölle. Tavoiteltu asia voi olla myös taloudellinen vahinko. Tunnusmerkistö täyttyy myös, jos tekijä hyväksikäyttää uhrin jo tapahtunutta erehdystä taloudellisen hyödyn tai vahingon tavoitteluun. (Nuutila, ym. 2013 s. 975)

Taloudellinen hyöty ei ole välttämättä rahaa, vaan se voi olla muutakin taloudellista pääomaa tai arvokasta omaisuutta. Esimerkiksi erehdyttäminen jossakin kauppatilanteessa voi johtaa siihen, että ostaja erehdyttää myyjää ja saa oikeudetonta taloudellista hyötyä esimerkiksi tavaran muodossa toisen osapuolen erehtymisen takia. (Tapani, 2013, s. 498)

3.2 Rangaistavuuden kriteerit

Ensimmäinen petoksen rangaistavuuden kriteereistä on taloudellisen hyödyn tavoittelu tai taloudellisen vahingon aiheuttaminen. Taloudellinen hyöty ei välttämättä ole rahaa, vaan se voi olla myös osakkeita tai esimerkiksi tuotteita. (Tapani, 2013, s.498) Tämä kriteeri on tiukasti sidoksissa tahallisuuteen, jota voidaan arvioida teon taloudellisen hyödyn tavoittelun tai taloudellisen vahingon aiheuttamistarkoituksen kautta.

Toinen kriteereistä on taloudellisen hyödyn oikeudettomuus. Tekijä syyllistyy petokseen ainoastaan, jos hänellä ei ole oikeutta tavoiteltuun taloudelliseen hyötyyn. Tämän kriteerin ei tarvitse täyttyä, jos petoksen tarkoituksena on aiheuttaa taloudellista vahinkoa (Tapani, 2013, s.498)

Kolmas kriteeri on erehdyttäminen tai erehdyksen hyväksikäyttäminen. Erehdyttäminen on niin sanotusti petoksen aktiivisen toimimisen osa, jossa tekijä esittää uhrille virheellistä informaatiota (Tapani, 2013, s. 499).

Petoksen tunnusmerkistössä mainitun erehdyttämisen voi jakaa kahtia: aktiiviseen ja konkludenttiseen erehdyttämiseen. Aktiivisessa erehdyttämisessä toiselle henkilölle annettavan selityksen oleellinen osa on virheellistä ja aiheuttaa erehtymisen. Virheellinen väite voidaan esittää suullisesti, elekielellä tai kirjallisesti. (Tapani, 2013, s. 499)

Konkludenttinessä erehdyttämisessä ei puolestaan esitetä suoranaisesti virheellistä informaatiota. Konkludenttisessä erehdyttämisessä tekijän käytös täyttää tietyn oletusarvon erehdyttäen toista osapuolta, eikä kerro oletusarvon paikkansa pitämättömyyttä. Esimerkiksi asia-kas menee ravintolaan ja tilaa jotakin. Tilaamalla hän antaa tarjoilijan ymmärtää, että hänellä on varoja maksaa tilauksensa. Ilmoitus varallisuudesta maksaa olisi lähinnä outo ja aiheuttaisi erityistä vaivannäköä. (Tapani, 2013, s. 499)

Vaikeneminen merkitsee sosiaalisessa kanssakäymisessä informaation välitystä. Tämän takia vaikeneminen toisen erehtymisestä on erehdyttämistä. Tässä pohdittavaksi nousee vaikenevan henkilön vastuu virheellisen käsityksen oikaisemisesta. Missä tilanteessa henkilö olisi velvollinen oikaisemaan vääränlaisen käsityksen ja tällaisen velvollisuuden ollessa läsnä vaikeneminen on erehdyttämistä, jolloin henkilön tekotapa sopii ensimmäiseen momenttiin. (Tapani, 2013 s. 500)

Esimerkiksi henkilö vaikenee yrityksensä hakeutumisesta konkurssiin ja hakee uutta lainaa. Lainaa hakiessa hän vaikenee konkurssiin hakeutumisesta. Kyseessä on erehdyttäminen, koska henkilö antaa omalla vaikenemisellaan ymmärtää, ettei yritys ole hakeutumassa konkurssiin.

Neljäs kriteeri on erehdyttämisestä aiheutuva erehdys. Tekoon syyllistymiseen ei siis riitä se, että yrittää erehdyttää vaan erehdytyksen kohteen on myös erehdyttävä. Kyseessä on tällöin petoksen yritys, koska taloudellista hyötyä tai vahinkoa on tavoiteltu ja erehdyttäminenkin on täyttynyt, mutta erehdyttämisen seurausta eli erehdystä ei tapahdu. Teko jää yrityksen asteelle. (Tapani, 2013, s. 502)

Erehdys tarkoittaa virheellistä mielikuvaa jostakin asiasta, asianlaidasta, mielikuvan puutetta tai tietämättömyyttä. Erehtyttäminen ja erehdys liittyvät tiiviisti toisiinsa. Erehtyttäjä antaa toiselle virheellistä informaatiota, jonka perusteella toinen osapuoli luo virheellisen mielikuvan asiasta, eli erehtyy. Näin erehtyttäjä muodostaa virheellisellä tiedolla toisen osapuolen päätöksenteon perustan, joka johtaa taloudelliseen vahinkoon. (Tapani, 2013, s. 502)

Erehtyttämisen ja erehtymisen syy-yhteyttä voidaan tarkastella ekvivalenssiteorian avulla. Olisiko erehdys tapahtunut ilman erehtyttämistä? Esimerkiksi A lainaa rahaa B:ltä ja kertoo virheellistä tietoa lainan käyttötarkoituksesta, jotta saisi lainan. Jos B kuitenkin haluaa vain saada taloudellista tuottoa lainan koroista ja olisi myöntänyt lainan, vaikka A ei olisi antanut virheellistä informaatiota, ei syy-yhteyttä ole. (Tapani, 2013, s. 502)

Viides rangaistavuuden kriteeri on erehdyksen vallassa tehty määräämistoimi eli erehtyttämisen ja erehdyksen jälkeinen määräämistoimi. Esim. nettipetoksessa rahan siirto myyjän tilille on tämä määräämistoimi, kun myyjällä ei ole mitään tarkoitusta myydä tuotetta ja erehtyttää ihmisiä valheellisella myynti-ilmoituksella. (Tapani, 2013, s. 508)

Kuudes kriteeri on määräämistoimesta aiheutuva taloudellinen vahinko. Aiemman esimerkin nettipetoksessa siis se, kun myytävää tuotetta ei toimiteta ja maksetut rahat jäävät ostajan vahingoksi. Taloudellisen vahingon jäädessä toteutumatta ei petoksen tunnusmerkistö täyty. Esimerkiksi henkilö A on erehtyttänyt henkilön B tekemään virheellisen tiedon pe-

rusteella tilisiirron henkilön B tililtä henkilön A tilille, mutta tilisiirto ei toteudu, koska nettipankissa on häiriö. Tällöin teko jää yrityksen asteelle. (Tapani, 2013, s. 508)

Määrämistoimesta aiheutuvan taloudellisen vahingon merkityksestä on esitetty eriäväkin mielipide. Taloudellisen tappion välitön uhka merkitsee sellaista taloudellisen aseman heikentymistä, että sitä voi pitää petoksen tunnusmerkistössä tarkoitettuna taloudellisena vahinkona, vaikka taloudellinen tappio ei lopulta ikinä realisoituisikaan. (Nuutila 2013, s. 983)

Seitsemäs kriteeri on tahallisuus. Petoksen tahallisuutta arvioidaan jakamalla tunnusmerkistö kolmeen osaan: 1) Tekijän tarkoituksena on oikeudettoman taloudellisen hyödyn tavoittelu tai toisen osapuolen taloudellisen vahingon tavoittelu, 2) Tekijä on tietoinen antamansa informaatio virheellisyydestä, harhaanjohtavuudesta tai puutteellisuudesta ja siitä, että uhri erehtyy, 3) Tekijän on ymmärrettävä vähintään todennäköiseksi, että uhrille aiheutuu teosta taloudellista vahinkoa. (Tapani ym. 2009, s. 512)

3.3 Törkeän petoksen tunnusmerkistötekijöistä

Törkeän petoksen RL 36:2 tunnusmerkistön täyttyminen edellyttää, että tekijä on tavoitellut petoksella huomattavaa hyötyä, aiheuttaa huomattavaa tai erityisen tuntuva vahinkoa tai käyttää hyväkseen vastuulliseen asemaan perustuvaa erityistä luottamusta tai käyttää hyväksi toisen erityistä heikkoutta tai muuta turvatonta tilaa. Lisäksi petoksen edellytetään olevan kokonaisuutena arvostellen törkeä.

Huomattavan hyödyn tavoittelu ei edellytä, että tekijä olisi saanut huomattavan hyödyn haltuunsa. Huomattavana taloudellisena hyötynä voidaan pitää 10 000 euroa. Teko ei kuitenkaan välttämättä ole törkeä petos, vaikka hankittu rikoshyöty olisikin yli 10 000 euroa, jos teko ei ole kokonaisuutena arvostellen törkeä. (Tapani, 2013, s.517)

Huomattavan tai erityisen tuntuvan vahingon tulee tapahtua tosiasiallisesti. Huomattavana vahinko arvioidaan objektiivisesti, jolloin tekijän tulee aiheuttaa useamman tuhannen euron vahinko, jotta vahinkoa voidaan pitää huomattavana. Erityisen tuntuvalle vahingolle tarkoitetaan vahinkoa, jolla on uhrille erityistä arvoa. Kyseessä voi esimerkiksi olla tunnearvoltaan tärkeä esine. Tällaisen vahingon arvon arviointi on subjektiivista. (Tapani, 2013, s. 518)

Vastuulliseen asemaan perustuva erityisen luottamuksen käyttäminen petoksessa voi täyttyä petoksessa esimerkiksi, jos asianajaja kohdistaa petoksen asiakkaaseen, jonka pitäisi voida luottaa asianajajan ajavan asiakkaan etuja. Toisen erityinen heikkous tai turvaton tila edellyttää, että uhrin tila on jollain tavalla heikompi suhteessa tekijään. (Tapani, 2013, s. 518) Tekijä voi esimerkiksi kohdistaa petoksen vammaiseen henkilöön, jonka tajunnan taso on alentunut.

Törkeän petoksen tulee olla myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, eikä edellä mainituista kriteereistä välttämättä mikään tunnusmerkistötekijä muuta tekoa perusmuotoisesta petoksesta törkeäksi, jos teko ei kokonaisuutena arvostellen ole törkeä. (Tapani, 2013, s. 517)

3.4 Maksuvälinepetoksen tunnusmerkistötekijöistä

Maksuvälinepetoksen tunnusmerkistö määritellään rikoslain 37:7-9. ”Maksuväline petokseen syyllistyy se, joka käyttää maksuvälinettä ilman sen laillisen haltijan lupaa, lupaan perustuvan oikeutensa ylittäen tai muuten ilman laillista oikeutta tai luovuttaa maksuvälineen tai maksuvälinelomakkeen toiselle saattaakseen sen ilman laillista oikeutta käytettäväksi”.

Maksuvälinepetoksen rangaistavuus ei edellytä erehdyttämistä tai erehtymistä, toisin kuin esimerkiksi perusmuotoisen petoksen tunnusmerkistön täyttävän petoksen. Maksuvälinepetos ei myöskään edellytä, että taloudellista vahinkoa aiheutuu teon seurauksena, vaan rangaistavuuteen riittää, että teolla on ollut huomioon otettava mahdollisuus aiheuttaa taloudellista vahinkoa. (Tapani, 2013, s. 530)

Maksuvälinepetokselle on tyypillistä, että tekijä käyttää maksuvälinettä ilman laillisen haltijan lupaa tai ylittää lupaan perustuvan oikeutensa. Tämän lisäksi maksuvälinepetokseen voi syyllistyä käyttämällä väärää maksuvälinettä. (Tapani, 2013, s. 530)

Tässä työssä perehdytään petoksiin, joissa tekijä käyttää maksuvälinettä ilman laillisen haltijan lupaa, joten tunnusmerkistön avaaminen tapahtuu tällaisten maksuvälinepetosten näkökulmasta. Tällaisessa petoksessa tekijä voi esimerkiksi varastaa uhrin pankkikortin ja yrittää nostaa sillä pankkiautomaatista rahaa.

Maksuvälinepetoksen tunnusmerkistö täyttyy heti maksuvälinettä käytettäessä. Käyttäminen tässä yhteydessä tarkoittaa maksuvälineen esittämistä vaihdantatoimessa, jossa sitä on tarkoitettu käytettäväksi. Sillä ei ole väliä esitetäänkö maksuväline esimerkiksi automaattille vai ihmiselle. Maksuvälinepetoksen yritystä ei ole säädetty rangaistavaksi, koska maksuvälinepetoksen katsotaan täytyneen jo, kun tekijä yrittää käyttää maksuvälinettä vaihdantatoimessa siinä onnistumatta. (Tapani, 2013, s. 232)

Maksuvälinepetoksen tunnusmerkistö edellyttää, että teossa käytetään fyysistä maksuvälinettä, muulloin kyse on perusmuotoisesta petoksesta. (Nuutila, 2013, s. 1018)

3.5 Törkeän maksuvälinepetoksen tunnusmerkistötekijät

Törkeän maksuvälinepetokseen tunnusmerkistö RL 37:9 edellyttää huomattavaa tai erityisen tuntuvaan vahinkoa tai rikoksentekijä on rikoksen tekemistä varten tehnyt tai teettänyt maksuvälinelomakkeita, joista rikoksessa käytetty maksuväline on valmistettu, taikka rikos muuten tehdään erityisen suunnitelmallisesti. Tämän lisäksi teon täytyy olla kokonaisuutena arvostellen törkeä.

Maksuvälinelomakkeiden tekeminen tai teettäminen ilmentää teon suunnitelmallisuutta. Erityinen teon suunnitelmallisuus voi täytyä esimerkiksi silloin, jos tekijä on tehnyt maksuvälinepetoksen käyttäen shekkiä ja häneltä löytyy valmiiksi suuri määrä valmiita shekkejä tulevia tekoja varten (Nuutila, 2013, s. 1022). Aiheutetun vahingon arviointiin käytetään samoja kriteerejä, kuin perusmuotoisessa petoksessa.

4 YLEISIMMÄT YKSILÖÖN KOHDISTUVAT PETOSTYYPIT

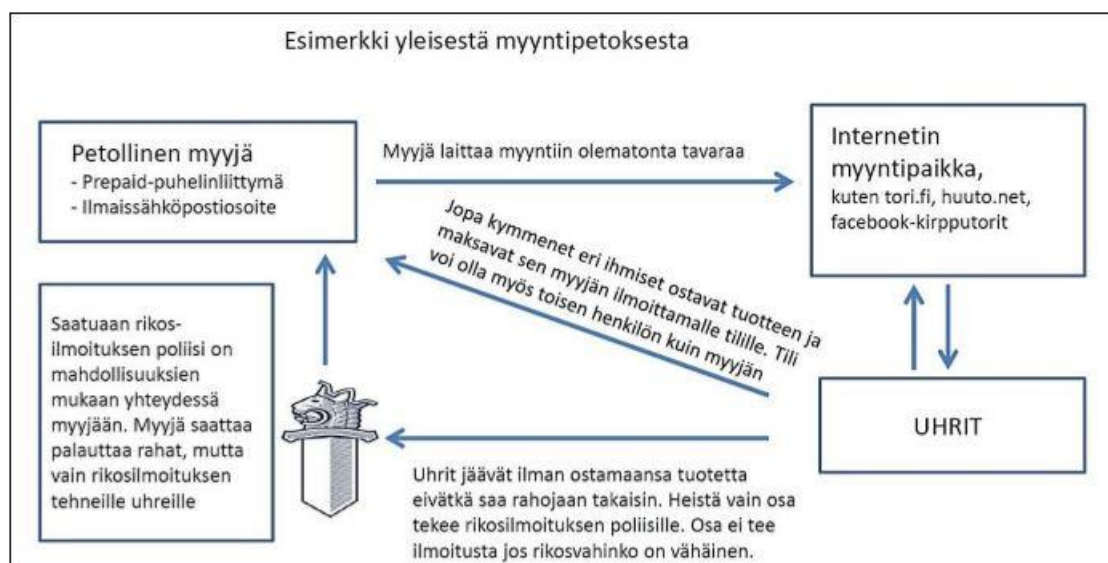
Rikostorjuntaneuvosto listasi vuoden 2017 vuosiraportissaan yleisimpiä petosrikos tyyppiä, jotka kohdistuvat yksityishenkilöihin. Yleisimpiin tyyppeihin kuului: Myyntipetokset, phishing, tilausansa, valelasku, romanssihuijaus, sijoitushuijaus ja ns. nigerialaiskirjeet. (Alanko, 2017, s. 42.)

4.1 Myyntipetos

Myyntipetokset liittyvät internetin myyntialustoihin, joilla yksittäiset henkilöt myyvät ja ostavat tavaroita keskenään. Tällaisia myyntialustoja ovat esimerkiksi Tori.fi ja nettiauto.fi. Sivustoilla käy kauppaa niin yksityiset henkilöt kuin yrityksetkin. (Alanko, 2017, s. 21)

Tyypillinen petoksen rakenne myyntipetoksessa on, kun tekijä myy sivustolla tuotetta, jota ei ole oikeasti olemassa tai mitä hän ei aio myydä. Uhri sopii tekijän kanssa kaupoista ja suorittaa maksun tuotteesta, jota ei tule koskaan saamaan. Petos toimii myös toisinpäin, kun tekijä ostaa jonkin tuotteen ja esittää myyjälle valheellisen tosittien maksusta. (Alanko, 2017, s. 42)

2. Kuva: Esimerkki yleisestä myyntipetoksesta (Alanko, 2017, s. 22)

Myyntipetokset ovat yksittäisinä tekoina yleensä tunnusmerkistöltään lieviä petoksia, koska taloudellinen hyöty ja vahinko ovat suhteellisen pieniä. Myyntipetoksia tehdään kuitenkin usein sarjoina, kuten edellä mainittiin. Tällöin teot täyttävät perusmuotoisen petoksen tunnusmerkistön, koska ne eivät ole suunnitelmallisuutensa takia kokonaisuutena vähäisiä.

Myyntipetoksen tunnusmerkistötekijät täyttyvät kolmessa vaiheessa. Ensin tekijä tekee valheellisen myynti-ilmoituksen esimerkiksi internettiin, jolla tavoittelee taloudellista hyötyä, johon hänellä ei ole oikeutta. Tarkoituksena on tahallisesti erehdyttää ihmisiä siirtämään hänelle rahaa, kun he luulevat maksavansa ilmoituksessa myytävästä asiasta. Erehdyttäminen on tällöin aktiivista.

Toisessa vaiheessa uhri näkee ilmoituksen ja erehtyy luulemaan sitä oikeaksi myynti-ilmoitukseksi. Myyntipetoksen erehdyttäminen ja erehdys ovat tällöin ajallisesti erillään. Erehdyksen jälkeen myyjä ottaa yhteyttä tekijään.

Kolmanneksi tekijän ja uhrin sovittua kaupan ehdoista tapahtuu erehdyksen vallassa tehty taloudellinen määräystoimi, kun uhri toimittaa taloudellisen hyödyn tekijälle ja määräämistöimestä aiheutuu uhrille itselleen taloudellista vahinkoa.

Suurin osa tällaisen myyntipetoksen uhreista ei ilmoita tapahtuneesta Poliisille tai myyntialustalle, jolla petos tapahtui. Tällaisessa petoksessa taloudellinen vahinko yksittäisen uhrin kohdalla ei yleensä ole kovin korkea. Tekijät tekevät myyntipetoksia oletettavasti sarjoina myyden mahdollisesti yhden tuotteen usealle eri uhrille. Tällöin uhrien rikosilmoitusten tekeminen olisi oleellista rikostorjunnan kannalta, koska se mahdollistaisi rikosten sarjoittamisen ja suunnitelmallisuuden toteennäyttämisen. (Alanko, 2017, s. 14)

Myyntipetosten tekijät voivat käyttää Prepaid-puhelinliittymiä ja ilmaissähköposteja, mikä vaikeuttaa tekijän henkilöllisyyden selvittämistä esitutkinnassa. Tekijät eivät myöskään käytä ilmoituksissa omia tarkkoja henkilötietojaan ja esimerkiksi kaikki muu paitsi Prepaid-puhelinnumero tai sähköpostiosoite voivat olla tekaistuja.

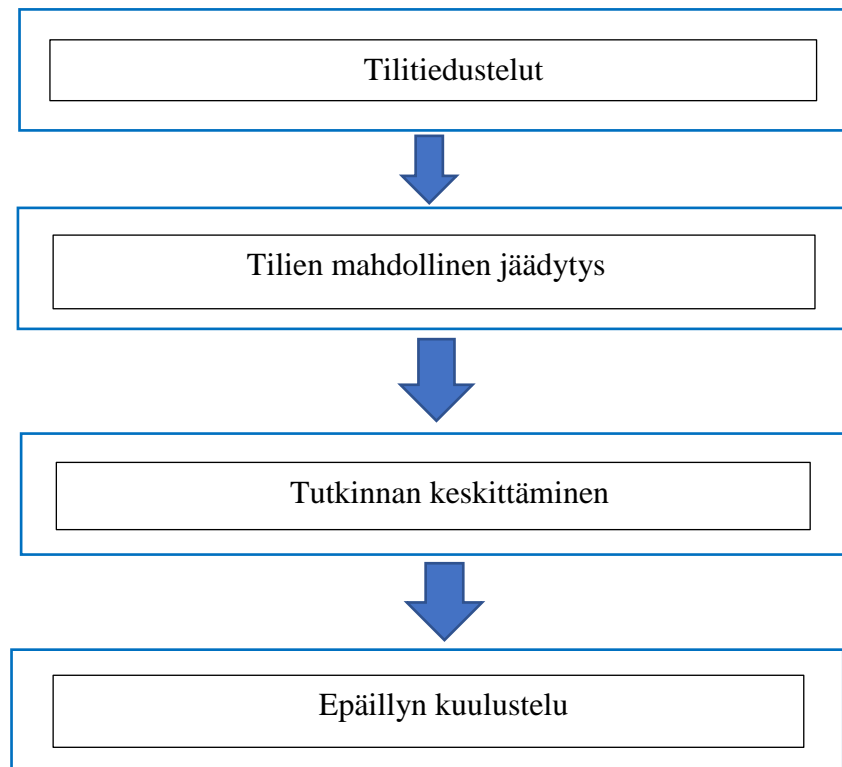
Rikoksantorjuntaneuvoston työryhmä keskusteli asiasta suurimman netissä olevan myyntipalvelun Tori.fi:n kanssa, jonka edustajat olivat samaa mieltä siitä, että suurin osa asianomistajista ei ilmoita rikoksesta (Alanko, 2017, s. 16). Asianomistajien ilmoittamisaktiivisuuden kasvaminen on mielestäni tärkeimpiä asioita tällaisten petosten torjunnassa. Poliis-

sin tietoon tulisi tekijät, jotka tekevät näitä petoksia sarjoina, jolloin petokset voitaisiin sarjoittaa esitutkinnassa ja petosten todellinen laajuus selviäisi.

Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen laatimasta selvityksestä käy ilmi, että lähes puolet luonnollisiin henkilöihin kohdistuneista petoksista oli netissä tapahtuneita myyntipetoksia. Itä-Uudenmaan poliisilaitokselle kirjattujen myyntipetosten tekijöistä kaikki eivät asu alueella, vaan tekijöitä oli ympäri Suomea. Netin myyntipetokset eivät ole sidoksissa osapuolten asuinpaikkaan. Selvityksen perusteella netin myyntipetosten tekijöistä useimmilla on aiempaa rikostaustaa. (Alanko, 2017, s. 16)

3. Kuva: Poliisin uudistettu toimintamalli

Poliisin uusi toimintamalli tähtää myyntipetosten sarjoittamiseen esitutkinnassa. Ensimmäisen rikoksen tullessa ilmi Poliisi tekee tilihaltijatiedustelun teossa käytetylle tilille, sekä tilitapahtumatiedustelut 2-3 kuukaudelle, jolloin tapahtumien kokonaiskuva selviää. Jos tilillä on paljon petokselta vaikuttavia maksuja, tili ja siihen liittyvät verkkopankkitunnukset takavarikoidaan, jolloin epäilty ei pääse käsiksi rikoshyötyyn, eikä saa avattua uusia tilejä. (Rikosneuvoston raportti, 2017, s. 43)

Tämän jälkeen tutkinta keskitetään tekijän paikkakunnalle. Muut piirit hoitavat omaan juttuunsa liittyvät asianomistajakuulustelut ja muut toimenpiteet, jotka eivät liity epäiltyyn. Tämän jälkeen epäilty kuulustellaan ja käytetään tarvittaessa pakkokeinoja. (Rikosneuvoston raportti, 2017, s. 43)

4.2 Phishing-huijaus

Phishing-huijauksissa tekijä yrittää ”kalastella” uhrin henkilö-, pankki- ja luottokorttitietoja. Tiedot saatuaan tekijä käyttää tietoja esimerkiksi ostoihin netissä tai tyhjentää uhrin tilit. Phishing-huijauksissa uhriin voidaan ottaa yhteyttä ja esittäydytään esimerkiksi poliisiksi tai pankin työntekijäksi. Uhrille kerrotaan esimerkiksi, että hänen tililtään on juuri nyt tapahtumassa nosto, jonkin kolmannen osapuolen toimesta. Tämän jälkeen kysytään uhrin henkilö-, pankki-, tai luottokorttitietoja avuksi väitettyyn rikostutkintaan tai tilien jäädyttämiseen. Tiedot saatuaan tekijä käyttää niitä omaisuuden siirtämiseen uhrilta itselleen. (Alanko, 2017, s. 42)

Phishing-huijaukset kohdistuvat usein vanhempaan väestöön (Alanko, 2017, s. 33). Petoksen toteuttava taho tekee usein huijauksia ammattimaisesti ja taustalla on voi olla isompi organisaatio, joka etsii potentiaaliset uhrit ja toteuttaa huijauksen.

Aihe on ollut esillä mediassa valepoliisi-huijausten takia. Phishing-huijaukset kohdistetaan usein henkilöihin, jotka ovat potentiaalisia uhreja, esimerkiksi vanhuksiin, joille voi olla helpompi uskotella, että hänen tulee luovuttaa pankkitunnuksensa.

Phishing-huijauksiin liittyy läheisesti identiteettivarkaus. Identiteettivarkaudella tarkoitetaan tekoja, joissa esiinnyttään toisen ihmisen henkilöllisyydellä ja käytetään sitä oikeudettomasti esimerkiksi petostarkoituksessa tai muun taloudellisen hyödyn tavoittelemiseksi ja vahinkoa aiheuttaen. Tekijä voi hyödyntää uhrinsa henkilö- tai pankkitietoja esimerkiksi tilaamalla tuotteita uhrin nimiin. Identiteettivarkaus saatetaan huomata vasta pitkän ajan kuluttua, ja tällöin rikoksesta on voinut jo aiheutua merkittäviä vahinkoja. Tapauksesta voi koitua myös muuta harmia uhrille taloudellisen haitan lisäksi, kuten maksuhäiriömerkintä. (Alanko, 2017, s. 29)

Tietojen kalastelun yleisin tapahtumapaikka on internet. Tietoja kalastellaan esimerkiksi sosiaalisen media profiileista ja tietomurtojen avulla., jolloin esimerkiksi jonkin yrityksen tietokannasta varastetaan henkilötietoja. Netistä tuotteen tilaamiseen toisen nimissä voi riittää vain henkilön nimi, henkilötunnus ja osoite. (Alanko, 2017, s. 28) Tällöin varsinaisen erehdyttämisen kohteena ei ole yksityishenkilö, jonka tietoja käytetään vaan yritys, jolta tuotteita tilataan.

Phishing-huijaus täyttää joko petoksen tai maksuvälinepetoksen tunnusmerkistön riippuen teon rakenteesta. Teon nimike riippuu siitä, mitä tietoja tekijä kalastelee. Jos tekijä erehdyttää uhria antamaan itselleen jonkin fyysisen maksuvälineen ja käyttää sitä taloudellisen hyödyn tavoitteluun, on kyseessä maksuvälinepetos. Jos kalasteltu tieto on esimerkiksi pankkitunnukset ja taloudellista hyötyä tavoitellaan tekemällä tilisiirto uhrin nettipankista, on kyseessä petos.

Phishing-huijaukset täyttävät usein törkeän petoksen tunnusmerkistön, petoksen kohdistuessa usein vanhuksiin ja taloudellisen vahingon ja hyödyn ollessa usein korkeat, koska huijaus johtaa usein esimerkiksi pankkitilien tyhjennykseen.

Phishing-huijauksessa erehdyttäminen ja erehdys tapahtuvat lähes samanaikaisesti, koska erehdytys tehdään aktiivisesti luomalla uhrille virheellinen mielikuva tilanteesta esimerkiksi puhelimitse tai kasvokkain. Tekijä luo uhrille mielikuvan, että tekijä auttaa uhria. Saatuaan tiedot tekijä tekee taloudellisen hallintotoimen itse esimerkiksi uhrin nettipankissa ja tyhjentää uhrin tilit aiheuttaen taloudellista vahinkoa ja saaden haltuunsa oikeudetonta taloudellista hyötyä.

Toisaalta erehdytys ja erehdys voivat olla ajallisesti erillään, jos esimerkiksi uhrin henkilötietoja käytetään jonkin tuotteen tilaamiseen internetistä ja erehtyminen tapahtuu, kun yritys jolta tuote on tilattu erehtyy luulemaan, että uhri on itse tilannut tuotteen ja toimittaa sen. Tällaisessa tapauksessa yritys on asianomistaja itse petokseen ja henkilö, jonka tietoja on käytetty, on asianomistaja identiteettivarkauteen.

Taulukko 3. Poliisiin tietoon tulleet yli 65-vuotiaisiin kohdistuneet petokset ja niiden yritykset sekä niiden vertailu koko väestöön kohdistuviin petosrikoksiin. (Alanko, 2017, s. 32)

	2010 yli 65- vuotiaat	2011 yli 65- vuotiaat	2012 yli 65- vuotiaat	2013 yli 65- vuotiaat	2014 yli 65- vuotiaat	2015 yli 65- vuotiaat	2016 yli 65- vuotiaat	Muutos 2010- 2016 Yli 65- vuotiaat	Muutos 2010- 2016 Koko väestö
Törkeä petos	73	87	77	111	173	224	185	153 %	52 %
Petos	246	273	364	574	550	612	765	211 %	50 %
Lievä petos	154	188	277	327	339	388	487	216 %	51 %
Törkeä maksuvälinepetos	26	20	28	36	26	80	56	115 %	30 %
Maksuvälinepetos	458	506	535	633	820	1135	1474	222 %	215 %
Lievä maksuvälinepetos	23	27	38	91	86	215	390	1596 %	515 %

Vanhusten alttius joutua tällaisten petosten uhriksi on kasvanut merkittävästi vuodesta 2010 vuoteen 2017. Tähän on voinut vaikuttaa tietämättömyys sähköisessä asioinnissa käytettävistä tunnuksista ja tietoturvasta. Muita altistavia tekijöitä, jotka koskevat usein vanhuksia ovat yksin asuminen ja yksinäisyys. (Alanko, 2017, s. 31)

4.3 Tilausansa

Tilausansa on petos, jossa uhria laskutetaan tuotteesta, jota hän ei ymmärrä tilanneensa. Esimerkki tällaisesta on ilmaistuotetarjoukset, joista uhrille tulee kuitenkin laskuja. Tällaisessa huijauksessa petoksen tunnusmerkistön kohdalla on ongelmallista, jos sopimusehdot on käyty kattavasti läpi uhrin kanssa, mutta uhri ei ole ymmärtänyt tilaavansa jotakin maksullista. (Alanko, 2017, s. 23)

Tilausansa-petoksessa taloudellisen hyödyn tavoittelu tapahtuu yrittämällä saada uhri maksamaan tekijälle maksuja tuotteista, joita hän on erehdytetty tilaamaan. Tavoitellun taloudellisen hyödyn oikeudettomuus on sidoksissa siihen, onko uhria erehdytetty. Jos tekijä on käynyt sopimusehdot kattavasti läpi ja uhri on niihin suostunut sekä tilannut tuotteen tai palvelun tekijältä, niin erehdytystä ei ole tapahtunut, eikä teko täytä petoksen tunnusmerkistöä.

Tilausansa-petoksessa erehdyttäminen voidaan tulkita konkludenttiseksi, koska tilaajalle jätetään kertomatta selvästi mitä tilaaja on tilaamassa ja esimerkiksi, miten kauaksi aikaa hän sitoutuu tilaamaan tuotetta. Erehdyttämisen laadun määrittää se, onko tekijän erehdyttäminen aktiivista kertomatta jättämisestä, vai hyväksikäyttääkö tekijä uhrilla jo valmiiksi olevaa virheellistä tulkintaa. Jonkin asian tietoisesti kertomatta jättäminen on kuitenkin tulkittavissa myös aktiiviseksi toiminnaksi, jolloin erehdyttäminen on aktiivista.

Erehtyminen tapahtuu, kun uhri ajattelee, että hän on esimerkiksi tilannut esimerkiksi vain ilmaistuotteen tai tilannut vain yhden erän tuotetta, kun on todellisuudessa sitoutunut tilaamaan tuotetta kaksitoista erää. Uhri suorittaa itse taloudellisen määräämistoimen tilausansan mallisessa petoksessa, maksamalla laskun, jonka tekijä lähettää uhrille liittyen tilaukseen.

Tällainen petos eroaa muista opinnäytetyön petoksista siinä mielessä, että tekijä on usein yritys, joka myy jotakin tuotetta kuluttajille. Yritys voi toimia ulkomailta harhautuksena esimerkiksi poliisille. Yrityksen toimiessa ainakin nimellisesti ulkomailta käsin, on Poliisin kynnys aloittaa esitutkinta suurempi (Alanko, 2017, s. 23).

Yritys tuskin mieltää syyllistyvänsä petokseen jättämällä kertomatta uhrille kauppasopimuksen kaikkia ehtoja. Erehdyttäjä ei tällöin myöskään välttämättä saa henkilökohtaisesti taloudellista hyötyä petoksesta, jos hän toimii esimerkiksi yrityksen työntekijänä.

4.4 Valelaskupetos

Valelaskupetoksessa uhrille lähetetään oikealta näyttäviä laskuja tuotteista tai palveluista, joita uhri ei ole ostanut tai tilannut. Uhrille lähetetään maksumuistutuksia, jos laskua ei makseta ja lasku vaaditaan maksamaan, vaikka siihen ei ole velvollisuutta. (Alanko 2017, s. 42)

Valelaskupetoksessa uhrille voidaan lähettää esimerkiksi kirje, jossa uhrin kerrotaan katso-
neen laittomasti ladattu elokuva ja vaaditaan tästä maksuksi 500 euroa tai asia viedään käräjäoikeuteen. Jos uhri ei maksa laskua hänelle lähetetään maksumuistutuksia ja uhataan asian oikeuteen viemisellä.

Valelaskupetoksessa tekijä laatii valheellisen laskun ja lähettää sen uhrille, jolloin erehdyttäminen on aktiivista, koska tekijä yrittää luoda uhrille virheellisen mielikuvan laskun avulla, eikä käytä hyväkseen uhrilla jo olevaa virheellistä käsitystä. Tekijän taloudellisen

hyödyn tavoittelu käy ilmi laskun lähettämässä, jossa tekijä vaatii uhria maksamaan laskusta ilmenevän summan tekijälle.

Uhri erehtyy luullessaan, että hänellä on velvollisuus maksaa lasku. Uhrin maksaessa laskun täyttyy tunnusmerkistötekijöistä taloudellinen hallintotoimi ja taloudellinen vahinko realisoituu. Tekijällä ei ole oikeutta taloudelliseen hyötyyn, koska lasku on laadittu vääheellisestä asiasta, jota uhri ei ole tilannut tai hankkinut.

4.5 Romanssihuijaus

Romanssihuijauksessa uhria lähestytään internetissä valeprofiililla. Valeprofiili voi olla esimerkiksi ulkomailla palvelevan amerikkalaisen upseerin. Huijausta saatetaan pohjustaa pitkään, jolloin rakennetaan uhrin luottamusta ja romanttista kiinnostusta tekijään. Tällaisessa huijauksessa tekijä voi luoda romanttista suhdetta uhuriin usean kuukauden ajan. Suhteen luomisen jälkeen uhuriin vedotaan rahan tarpeella, esimerkiksi ulkomailla palveleva amerikkalainen upseeri voi tarvita apua syntymäpäivälahjan ostoon lapselleen, jolle hän ei voi ostaa syntymäpäivälahjaa, koska hänen varansa USA:ssa on jäädytetty palveluksen ajaksi. (Salmivuori, 2016, s. 82)

Toinen yleinen teon rakenne on sellainen, missä esimerkiksi miestä lähestyy afrikkalainen nainen internetissä seuranhaku-palstalla. Suhteen syventyessä paljastuu, että nainen on ahdingossa ja tarvitsee uhrin apua, jonka tulee ottaa yhteyttä mieheen, joka auttaa naista tämän kotimaassa. Tämä mies on usein itse huijari, jonka kanssa uhri voi päästä puhumaan puhelimesta, eikä vain viesteillä. Nainen pyytää uhria hoitamaan käytännön asioita eli rahaliikennettä uhrilta huijarin suuntaan. Huijari lupaa usein uhrille suuren summan rahaa ja yhteisen tulevaisuuden, kun huijari saa hoidettua asiansa kuntoon ja saa haltuunsa varat mitkä huijarilta on viety tai joihin hän ei pääse käsiksi. (Salmivuori, 2016, s. 81)

Uhrin pyrkiessä irti huijarista, esimerkiksi katkaisemalla yhteydenpidon, alkaa usein tiheä viestittely huijarin puolelta, jossa vedotaan uhrin tunteisiin. Huijari voi kysyä, eikö uhrin ja huijarin yhteinen elämä ja tulevaisuus merkitse hänelle mitään. Usein uhrin hälytyskellot voivat soida ensimmäisen rahan saantipyynnön yhteydessä. Tällöin huijari syyllistää uhria esimerkiksi sillä, että uhrille rahat ovat tärkeämpiä, kuin yhteinen tulevaisuus. (Salmivuori, 2016, s. 136)

Tämän jälkeen petosta yleensä jatketaan ja lypsetään uhrilta suuriakin summia rahaa pitkällä aikavälillä hyväksikäyttäen luottamusta, joka uhriin on kasvatettu pidemmällä aikavälillä. Huijaus voi edetä jopa niin pitkälle, että uhri kutsutaan huijarin kotimaahan tapamaan rakastettuaan ja tilanne etenee siihen, että uhri joutuu vapauden riiston uhriksi ja hänestä vaaditaan lunnaita. (Salmivuori, 2016, s. 28)

Romanssihuijauksen suunnitelmallisuus käy ilmi siitä, että tekijä luo valheellisen profiilin itsestään, jonka kautta lähestyy uhria. Romanssihuijauksen erehdytys tapahtuu kaksiosaisesti. Ensin uhri erehdytetään uskomaan, että hän tutustuu oikeaan henkilöön, jota ei oikeasti ole olemassa. Samassa yhteydessä tapahtuu uhrin erehdys, kun hän luulee profiilia oikeaksi.

Tekijän saavutettua uhrin luottamuksen, tekijä erehdyttää uhria uudestaan kertomalla tälle valheellisesta ahdingostaan, johon tarvitsee uhrin rahallista apua. Petoksen tässä vaiheessa täyttyy tekijän taloudellisen hyödyn tavoittelu. Uhri erehtyy luullessaan ahdinkoa todeksi ja suorittaa taloudellisen määräämistoimen ja siirtää varoja tekijälle, jolloin taloudellinen vahinko realisoituu. Taloudellinen hyöty on oikeudetonta, koska tekijä ja uhri sopivat, että tekijä saa rahat avuksi ahdinkoonsa, mutta uhri ei kuitenkaan ole tietoinen, ettei ahdinkoa oikeasti ole olemassa.

Romanssihuijaukselle on tyypillistä se, että uhrille syötetään aina uusi tarina rahantarpeesta (Salmivuori, 2016, s. 28). Tällöin erehdytyksiä ja erehdyksiä ja taloudellisia määräämistöimiä tapahtuu useampia, jolloin voisi ajatella, että kyseessä on useampi yksittäinen petos. Yhden valeprofiilin käyttö ja romanttinen suhde sitovat kuitenkin useamman tapahtumakerran yhteen kokonaisuuteen.

4.6 Sijoitushuijaus

Sijoitushuijauksessa tekijä voi esimerkiksi soittaa uhrille ja esittäytyy sijoitusneuvojaksi, arvopaperinvälittäjäksi tai salkun hoitajaksi. Huijari tarjoaa uhrille sijoituskohteita ja lupaa sijoitetuille rahoille korkeita tuottoja. Todellisuudessa uhri ei saa tuottoa sijoituksista ja menettää rahansa. Sijoituksia voi olla erilaisia, ja erilaiset sijoitusvaihtoehdot purevat erilaisiin ihmisiin. Toiselle voidaan luvata riskisijoitusta todella korkeilla tuotoilla ja toiselle taas maltillisempaa tuottoa, mutta pienemmällä riskillä. (Salmivuori, 2016, s. 59)

Sijoitushuijauksen tekijä voi esittäytyä myös itse sijoittajaksi. Tällöin tekijä kertoo uhrille, että tarvitsee uhrin apua voidakseen tehdä tuottavan sijoituksen. Verukkeena avun tarpeelle voi olla tekijän oman maan byrokratia tai esimerkiksi tekijän varojen riittämättömyys. Tällöin tekijä tarjoaa uhrille osan sijoituksen tuotosta, jos tämä lähtee mukaan sijoitukseen ja antaa tekijälle varoja sijoituksen tekemiseen. (Salmivuori, 2016, s. 59)

Sijoitushuijauksia tehdään myös internetissä, jossa sijoituksia voidaan mainostaa helposti esimerkiksi lähettämällä sähköpostia. Tällainen toimintamalli mahdollistaa myös suurien massojen tavoittamisen pienellä vaivalla, koska kaikille voi lähettää saman sähköpostiviestin pohjan. (Salmivuori, 2016, s. 59)

Sijoitushuijauksessa voi olla samankaltaisia elementtejä, kuin romanssihuijauksessa ja niin sanotussa nigerialaiskirjehuijauksissa. Usein huijarin lähettämät viestit ovat hyvin virallisen ja aidon näköisiä ja huijari esittäytyy esimerkiksi jonkin oikean pankin työntekijäksi. Kaikille kolmelle petostyypille samaa on se, että huijari lupaa suuren summan rahaa, jos uhri maksaa jonkinlaisen palvelumaksun. Tekijä jatkaa uhrin lypsämistä erilaisilla maksuilla ja uhrin tarve saada tekijän lupaamat varat suurenee, samalla kun hänen tekijälle antamansa rahamäärä kasvaa. (Salmivuori, 2016 s. 59)

Sijoitushuijauksessa taloudellisen hyödyn tavoittelu, hyödyn oikeudettomuus täyttyvät samalla, kun tekijä lähettää erehdytystarkoituksessa uhrille esimerkiksi sähköpostin, jossa kerrotaan hyvästä sijoituskohteesta ja pyydetään ottamaan yhteyttä. Samalla tekijä pyrkii erehdyttämään uhria luulemaan, että hän todella tarjoaa sijoituskohdetta. Uhrin erehtyessä luulemaan tekijän tarjoavan oikeaa sijoituskohdetta, hän suorittaa taloudellisen hallintotoimen ja siirtää varoja tekijälle, jolloin uhri kärsii taloudellisen vahingon.

4.7 Nigerianlaiskirjehuijaus

Nigerialaiskirje on käsite huijauksista, joihin kuuluu myös romanssihuijaukset ja sijoitushuijaukset. Tässä työssä nigerialaiskirjeillä tarkoitetaan huijauksia, joissa uhrille uskotellaan, että hän saa suuren summan rahaa, jos osallistuu rahojen hankkimiseksi vaadittavien kulujen kattamiseen, mutta ei täytä romanssihuijauksen tai sijoitushuijauksen piirteitä.

Nigerialaiskirjehuijauksissa uhriin otetaan yhteyttä yleensä sähköpostitse ja hänelle luvataan suuri rahasumma, jos hän osallistuu summan saamiseksi tarvittavien kulujen maksamiseen. Tähän petostyyppiin lukeutuvat lotto- ja arpajashuijaukset sekä perintöhuijaukset. Varojen lunastamiseksi uhria pyydetään maksamaan tietty summa ja toimittamaan henkilö- ja pankkitietoja. (Salmivuori, 2016, s. 45)

Nigerialaiskirjehuijauksessa huijari usein uskottelee uhrille, että huijari on yrittänyt etsiä ja tavoitella uhria jo pidemmän aikaa, jotta saisi toimitettua varat, jotka kuuluvat uhrille. Nyt olisi enää vain muutama pikku maksu hoidettavana ja uhri saa varat haltuunsa. Huijari uskottelee usein olevansa jossain merkittävässä virassa tai toimessa, jonkin muun maan pankissa tai hallinnossa. Rahat pyydetään kuitenkin usein siirtämään esimerkiksi Western Unionin kautta, eikä pankista tilisiirrolla. (Salmivuori 2016, s. 45)

Yksi tyypillisistä nigerialaiskirjehuijaukset teon rakenteista on niin sanottu perintöhuijaus. Tekijä ottaa yhteyttä uhriin ja kertoo olevansa esimerkiksi asianajaja ja että uhrin kaukainen sukulainen on kuollut ja jättänyt uhrille jättiperinnön. Nyt uhrin pitäisi todistaa henkilöllisyytensä ja maksaa palvelumaksu, jotta saa perinnön haltuunsa. (Salmivuori, 2016, s. 45)

Tällaisessa huijauksessa uhria voidaan vaatia toimittamaan kopio passistaan, jotta tekijä saa haltuunsa henkilöllisyyden, jota voi käyttää seuraavan uhrin kanssa todistaakseen henkilöllisyytensä ja näin luotettavuutensa. (Salmivuori, 2016, s. 47)

Nigerialaiskirjehuijauksissa on usein samanlaisia piirteitä, kuin sijoitus-, ja romanssihuijauksissa. Petos voi kuulua useampaan petostyyppiin tai olla selvästi jotakin tyyppiä, mutta lainaa jonkin toisen petostyyppin piirrettä. (Salmivuori, 2016, s. 44)

Tunnusmerkistötekijöiltään nigerialaiskirjehuijaus, muistuttaa sijoitushuijausta. Tekijä lähestyy uhria esimerkiksi sähköpostiviestillä, jolla yrittää aktiivisesti erehdyttää uhria. Tavoitteena on tavoitella taloudellista hyötyä saamalla uhri erehtymään ja lähettämään

tekijälle rahaa. Kun uhri erehtyy luulemaan tekijän kertomaa todeksi, hän suorittaa taloudellisen määräämistoimen lunastaakseen tekijän hänelle lupaamat varat. Tällöin hän kärsii taloudellista vahinkoa ja tekijä saa taloudellista hyötyä, johon hänellä ei ole oikeutta.

5 PRODUKTIN KUVAUS

Opinnäytteen produkti on opas, jossa perehdytään petoksen, törkeän petoksen, maksuvälinepetoksen ja törkeän maksuvälinepetoksen tunnusmerkistötekijöihin ja yleisimpiin yksilöön kohdistuviin petostyyppihin.

Produktin petostyyppit valikoituivat rikostorjuntaneuvoston julkaiseman rikostorjunnan vuosikatauksesta 2017, jossa määriteltiin seitsemän petostyyppiä, jotka ovat yleisimmät yksilöön kohdistuvat petostyyppit. Petostyyppien tietopohjana käytettiin kyseistä raporttia ja Salmivuoren teosta ”Miljoonaperintö tarjolla”.

Petoksen tunnusmerkistötekijöiden jakoon valikoitui kolme oikeuskirjallisuus lähettä, jotka olivat Tapanin ym. teos ”Keskeiset rikokset”, Tapanin teos ”Petos liikesuhteessa” sekä Nuutilan ym. teos ”Rikosoikeus”.

Tunnusmerkistötekijöistä rangaistavuuden kriteereihin jako tapahtui ”Keskeiset rikokset” teoksen perusteella, koska sen on kirjoittanut rikosoikeuden professori Jussi Tapani. Tapani on väitellyt petoksen tunnusmerkistöön liittyen vuonna 2004.

Oppaasta suunniteltiin nopea- ja helppolukuista, jossa käytettäisiin esimerkiksi ranskalaisia viivoja. Opasta toteutettaessa, tämä kuitenkin osoittautui hyvin vaikeaksi, jolloin oppaaseen otettiin kattavampi kirjoitustyyli. Tuloksena opas muistuttaa paljon Opinnäytetyön teoria osuutta. Oppaassa perehdytään petostyyppihin ja tunnusmerkistötekijöihin ja tarkastellaan, kuinka tunnusmerkistötekijät täyttyvät näiden petostyyppien tyyppillisten teonkuvausten kohdalla.

6 LOPPUPOHDINTA

Opinnäytetyön tarkoituksena oli laatia opas perusmuotoisen petoksen, törkeän petoksen, maksuvälinepetoksen ja törkeän maksuvälinepetoksen tunnusmerkistötekijöistä ja yleisimmistä yksilöihin kohdistuvista petostyypeistä. Lisäksi tarkoituksena oli pohtia, kuinka tunnusmerkistötekijät täyttyvät käsiteltävissä petostyypeissä.

Tietoa produktiin hankittiin aiheita käsittelevästä kirjallisuudesta, joiden tietopohjan arvioisin luotettavaksi. Lähteinä on käytetty lähinnä oikeuskirjallisuutta ja sisäministeriön julkaisemaa raporttia. Petostyypeihin ja petosten tunnusmerkistöihin perehtymisen jälkeen petostyyppien yleistä teonkuvausta analysoitiin tunnusmerkistötekijöiden täyttymisen näkökulmasta.

Mielestäni työn produktina syntynyt opas toimii sille tarkoitettuun tarkoitukseen. Se avaa yleisellä tasolla petoksen tunnusmerkistöä ja tuo yleisimmät petokset ilmiöinä tutuiksi. Opas toimisi luultavasti kokeneita tutkijoita paremmin opiskelijoille, jotka ovat aloittamassa työharjoittelua tai muulle poliisin henkilöstölle, joille oppaassa mainitut petokset eivät ole tuttuja. Opas on mielestäni helppolukuinen ja antaa perustiedot erilaisten petosten teonrakenteista ja tunnusmerkistötekijöistä.

Produktissa käsiteltävien petostyyppien tunnusmerkistötekijöihin perehtyessä, niiden mahdollisiin teonrakenteisiin tai yksittäisiin tunnusmerkistötekijöihin ei perehdytä produktissa erityisen yksityiskohtaisesti ja laajasti. Jokaiseen yksittäiseen petostyyppiin olisi voinut luultavasti perehtyä kokonaisen opinnäytetyön verran.

Myyntipetoksiin perehtyessä itselleni tuli täysin uutena poliisin uudistettu toimintamalli niiden suhteen. Ongelmaksi itse myyntipetoksia tutkiessani muodostui epäily tavoittaminen ja motivointi kuulusteluihin saapumiseen ja rikoshyödyn palauttamiseen. Luulen, että uudella toimintamallilla ilmiöön pystyttäisiin puuttumaan, jolloin esitutkinta saataisiin toimitettua nopeammin ja tilien jäädyttämisellä voitaisiin puuttua sarjoissa petoksia toteuttavien toimintaan.

Oman kokemukseni mukaan, poliisin työssä käsiteltäviä petoksia tulee nopeasti vastaan. Tutkijana voi olla hankala hahmottaa teonrakennetta petoksessa, jos petoksen tunnusmerkistö tai petostyyppi ei ole tuttu. Koen, että opas auttaa selkeyttämään petoksen tunnusmerkistön rakennetta ja yhdistämään sitä yleisimpiin petostyypeihin.

7 LÄHTEET

Tapani 2013 – Dan Frände, Jussi Matikkala, Jussi Tapani, Matti Tolvanen, Pekka Viljanen, Markus Wahlberg – Keskeiset rikokset, Helsinki, Edita

Salmivuori 2016 – Riku Salmivuori – Miljoonaperintö tarjolla: kuinka verkkopetos toimii, Espoo, Myllylahti Oy

Nuutila 2013 – Tapio Lappi-Seppälä, Kaarlo Hakamies, Pekka Koskinen, Martti Majanen, Sakari Melander, Kimmo Nuotio, Ari-Matti Nuutila, Simo Ojala, Ilkka Rautio – Rikosoikeus, Helsinki, Alma talent

Tilastokeskus (2017). Tietoon tulleet rikokset ja niiden selvittäminen 2010-2017.

Haettu 16.12.2018 osoitteesta:

http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_oik_rpk/statfin_rpk_pxt_003_fi.px/?rxid=84a6ccdc-e2e2-48c0-a803-56e3f31d7aa1

Tapani 2004 – Jussi Tapani – Petos liikesuhteessa, Helsinki, Suomalainen lakimiesyhdistys

Alanko 2017 – Sonja Tanntari, Markus Alanko – Petosrikollisuus ja sen ehkäisy: Rikoksentorjuntakatsaus 2017, Oikeusministeriö, luettu 12.12.2018, Luettavissa osoitteesta:

<https://rikoksentorjunta.fi/documents/5235988/5514049/2017-5+Petosrikollisuus+ja+sen+ehk%C3%A4iseminen+Rikoksentorjuntakatsaus+2017>

Haikansalo 2017 – Anu Haikansalo, Timo Korander – Opinnäytetyöohje: Opinnäytetyön prosessi, toteutus ja arviointi poliisi (AMK)-tutkinrossa, Poliisiammattikorkeakoulu

8 LIITTEET

1 Opas yleisimpiin yksilöön kohdistuviin petosrikoksiin

YKSILÖIHIN KOHDISTUVAT PETOKSET

OPAS YLEISIMMISTÄ YKSILÖIHIN KOHDISTUVISTA
PETOSTYYPEISTÄ

Olli-Pekka Villman 4/2019

Sisällysluettelo

1 JOHDANTO.....	2
2 PETOSTEN TUNNUSMERKISTÖTEKIJÖISTÄ	3
2.1 PERUSMUOTOISTEN PETOSTEN TUNNUSMERKISTÖTEKIJÄT	3
2.2 TÖRKEÄN PETOKSEN TUNNUSMERKISTÖTEKIJÄT	5
2.3 MAKSUVÄLINEPETOKSEN TUNNUSMERKISTÖTEKIJÄT	6
2.4 TÖRKEÄN MAKSUVÄLINEPETOKSEN TUNNUSMERKISTÖTEKIJÄT	6
3 YLEISIMMÄT YKSILÖÖN KOHDISTUVAT PETOSTYYPIT	7
3.1 MYYNTIPETOS	7
3.2 PHISHING-HUIJAUS	9
3.3 TILAUSANSA	10
3.4 VALELASKUPETOS	11
3.5 ROMANSSIHUIJAUS	12
3.6 SIJOITUSHUIJAUS	13
3.7 NIGERIALAISKIRJEHUIJAUS	14
LÄHTEET	15

1 JOHDANTO

Opas on tehty toiminnallisen opinnäytetyön produktina. Oppaan tarkoituksena on perehtyä petoksen tunnusmerkistökäsitteisiin ja rikostorjuntaneuvoston määrittelemiin yleisimpiin yksilöihin kohdistuviin petostyyppeihin. Tunnusmerkistökäsitteiden täyttymistä tarkastellaan myös yksittäisten petostyyppien yleisessä teonrakenteessa.

Petoksen tunnusmerkistöistä käsitellään perusmuotoinen petos, törkeä petos, maksuvälinepetos ja törkeä maksuvälinepetos.

Rikostorjuntaneuvoston määrittämät yleisimmät yksilöihin kohdistuvat petostyypit ovat: myyntipetos, phishing-huijaus, tilausansa, valelaskupetos, romanssihuijaus, sijoituspetos, nigerialaiskirjehuijaus.

Oppaan on tarkoituksena toimia poliisien ja muiden petosrikosten kanssa työskentelevien apuna tunnistamassa petostyyppejä ja niiden tunnusmerkistökäsitteitä.

2 PETOSTEN TUNNUSMERKISTÖTEKIJÖISTÄ

2.1 PERUSMUOTOISTEN PETOSTEN TUNNUSMERKISTÖTEKIJÄT

Petoksen rangaistavuuden kriteerejä on seitsemän: Taloudellisen hyödyn tai taloudellisen vahingon tavoittelu, Taloudellisen hyödyn oikeudettomuus, Erehdytys tai erehdyksen hyväksikäyttäminen, Erehdys, Erehdyksen vallassa tehty taloudellinen määräämistoimi, Taloudellisesta määräämistoimesta aiheutuva taloudellinen vahinko ja tahallisuus.

1. Taloudellisen hyödyn tai taloudellisen vahingon tavoittelu

Ensimmäinen petoksen rangaistavuuden kriteereistä on taloudellisen hyödyn tavoittelu tai taloudellisen vahingon aiheuttaminen. Taloudellinen hyöty ei välttämättä ole rahaa, vaan se voi olla myös osakkeita tai esimerkiksi tuotteita. Tämä kriteeri on tiukasti sidoksissa tahallisuuteen, jota voidaan arvioida teon taloudellisen hyödyn tavoittelun tai taloudellisen vahingon aiheuttamistarkoituksen kautta.

2. Taloudellisen hyödyn oikeudettomuus

Tekijällä ei tule olla oikeutta tavoiteltuun taloudelliseen hyötyyn. Kyseessä ei ole petos, jos tekijällä on oikeus tavoiteltuun taloudelliseen hyötyyn. Tämän kriteerin ei tarvitse täytyä, jos petoksen tarkoituksena on aiheuttaa taloudellista vahinkoa.

3. Erehdytys tai erehdyksen hyväksikäyttäminen

Erehdyttämisen voi jakaa kahtia: aktiiviseen ja konkludenttiseen erehdyttämiseen. Aktiivisessa erehdyttämisessä toiselle henkilölle annettavan selityksen oleellinen osa on virheellistä ja aiheuttaa erehtymisen. Virheellinen väite voidaan esittää suullisesti, elekielellä tai kirjallisesti.

Konkludenttisessä erehdyttämisessä ei puolestaan esitetä suoranaisesti virheellistä informaatiota, vaan siinä tekijän käytös täyttää tietyn oletusarvon erehdyttäen toista osapuolta, eikä tekijä oikaise oletusarvon paikkansapitämättömyyttä. Esimerkiksi tekijä tilaa ravintolassa, eikä kerro tarjoilijalle, ettei hänellä ole varaa maksaa tilaustaan. Tarjoilijan oletusarvo on, että tekijällä on varaa maksaa tilauksensa, eikä sitä tarvitse erikseen ilmoittaa.

4. Erehdys

Erehdys tarkoittaa virheellistä mielikuvaa tai tietämättömyyttä jostakin asiasta tai asialaidasta. Erehdyttäminen ja erehdys ovat sidoksissa toisiinsa. Erehdyttäjä antaa toiselle virheellistä informaatiota, jonka perusteella toinen osapuoli luo virheellisen mielikuvan asiasta, eli erehtyy.

Tekoon syyllistymiseen ei riitä, että tekijä yrittää erehdyttää vaan erehdytyksen kohteen on myös erehdyttävä. Kyseessä on tällöin petoksen yritys, koska taloudellista hyötyä tai vahinkoa on tavoiteltu ja tekijä on yrittänyt erehdyttää, mutta erehdyttämisen seurausta eli erehdystä ei tapahdu.

5. Erehdyksen vallassa tehty taloudellinen määräämistoimi

Erehdyksen vallassa tehty taloudellinen määräämistoimi tapahtuu erehdyttämisen ja erehdyksen jälkeen. Esimerkiksi myyntipetoksessa uhrin rahansiirto myyjän tilille maksuksi jostakin on erehdyksen vallassa tehty taloudellinen määräämistoimi, kun myyjällä ei ole mitään tarkoitusta myydä tuotetta.

6. Taloudellisesta määräämistoimesta aiheutuva taloudellinen vahinko

Kuudes kriteeri on määräämistoimesta aiheutuva taloudellinen vahinko. Aiemman esimerkin myyntipetoksessa siis se, kun myytävää tuotetta ei toimiteta ja maksetut rahat jäävät ostajan vahingoksi. Taloudellisen vahingon jäädessä toteutumatta ei petoksen tunnusmerkistö täyty. Esimerkiksi henkilö A on erehdyttänyt henkilön B tekemään virheellisen tiedon perusteella tilisiirron henkilön B tililtä henkilön A tilille, mutta tilisiirto ei toteudu, koska nettipankissa on häiriö. Tällöin teko jää yrityksen asteelle. Taloudellisen vahingon tulee siis realisoitua.

7. Tahallisuus

Petoksen tahallisuutta arvioidaan jakamalla tunnusmerkistö kolmeen osaan: 1) Tekijän tarkoituksena on oikeudettoman taloudellisen hyödyn tavoittelu tai toisen osapuolen taloudellisen vahingon tavoittelu, 2) Tekijä on tietoinen antamansa informaation virheellisyydestä, harhaanjohtavuudesta tai puutteellisuudesta ja siitä, että uhri erehtyy, 3) Tekijän on ymmärrettävä vähintään todennäköiseksi, että uhrille aiheutuu teosta taloudellista vahinkoa.

2.2 TÖRKEÄN PETOKSEN TUNNUSMERKISTÖTEKIJÄT

Törkeän petoksen RL 36:2 tunnusmerkistön täytyminen edellyttää, että tekijä on tavoitellut petoksella huomattavaa hyötyä, aiheuttaa huomattavaa tai erityisen tuntuva vahinkoa tai käyttää hyväkseen vastuulliseen asemaan perustuvaa erityistä luottamusta tai käyttää hyväksi toisen erityistä heikkoutta tai muuta turvatonta tilaa. Lisäksi petoksen edellytetään olevan kokonaisuutena arvostellen törkeä.

Huomattavan hyödyn tavoittelu ei edellytä, että tekijä olisi saanut huomattavan hyödyn haltuunsa. Huomattavana taloudellisena hyötynä voidaan pitää 10 000 euroa.

Huomattavan tai erityisen tuntuvan vahingon tulee tapahtua tosiasiallisesti. Huomattavana vahinko arvioidaan objektiivisesti, jolloin tekijän tulee aiheuttaa ainakin usea tuhat euroa vahinkoa, jotta vahinkoa voidaan pitää huomattavana. Erityisen tuntuvalle vahingolle tarkoitetaan vahinkoa, jolla on uhrille erityistä arvoa. Kyseessä voi esimerkiksi olla tunnearvoltaan tärkeä esine. Tällaisen vahingon arvon arviointi on subjektiivista.

Vastuulliseen asemaan perustuvan erityisen luottamuksen käyttäminen petoksessa voi täyttyä petoksessa esimerkiksi, jos asianajaja kohdistaa petoksen asiakkaaseen, jonka pitäisi voida luottaa asianajajan ajavan asiakkaan etuja. Toisen erityinen heikkous tai turvaton tila edellyttää, että uhrin tila on jollain tavalla heikompi suhteessa tekijään, esimerkiksi asianomistajana on lapsi.

Törkeän petoksen tulee olla myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, eikä edellä mainituista kriteereistä välttämättä mikään tunnusmerkistötekijä muuta tekoa perusmuotoisesta petoksesta törkeäksi, jos teko ei kokonaisuutena arvostellen ole törkeä.

2.3 MAKSUVÄLINEPETOKSEN TUNNUSMERKISTÖTEKIJÄT

Maksuvälinepetoksen tunnusmerkistö määritellään rikoslain 37:7-9. ”Maksuväline petokseen syyllistyy se, joka käyttää maksuvälinettä ilman sen laillisen haltijan lupaa, lupaan perustuvan oikeutensa ylittäen tai muuten ilman laillista oikeutta tai luovuttaa maksuvälineen tai maksuvälinelomakkeen toiselle saattaakseen sen ilman laillista oikeutta käytettäväksi.”

Maksuvälinepetoksen rangaistavuus ei edellytä erehdyttämistä tai erehtymistä, toisinkuin esimerkiksi perusmuotoisen petoksen tunnusmerkistön täyttävän petoksen. Maksuvälinepetos ei myöskään edellytä, että taloudellista vahinkoa aiheutuu teon seurauksena, vaan rangaistavuuteen riittää, että teolla on ollut huomioon otettava mahdollisuus aiheuttaa taloudellista vahinkoa.

Maksuvälinepetoksen tunnusmerkistö täyttyy maksuvälinettä käytettäessä. Käyttäminen tässä yhteydessä tarkoittaa maksuvälineen esittämistä vaihdantatoimessa, jossa sitä on tarkoitettu käytettäväksi. Sillä ei ole väliä esitetäänkö maksuväline esimerkiksi automaatile vai ihmiselle. Maksuvälinepetoksen tunnusmerkistö edellyttää, että teossa käytetään fyysistä maksuvälinettä, muulloin kyse on perusmuotoisesta petoksesta.

2.4 TÖRKEÄN MAKSUVÄLINEPETOKSEN TUNNUSMERKISTÖTEKIJÄT

Törkeän maksuvälinepetoksen tunnusmerkistö edellyttää huomattavaa tai erityisen tuntuvaa vahinkoa tai rikosentekijä on rikoksen tekemistä varten tehnyt tai teettänyt maksuvälinelomakkeita, joista rikoksessa käytetty maksuväline on valmistettu, taikka rikos muuten tehdään erityisen suunnitelmallisesti. Tämän lisäksi teon täytyy olla kokonaisuutena arvostellen törkeä.

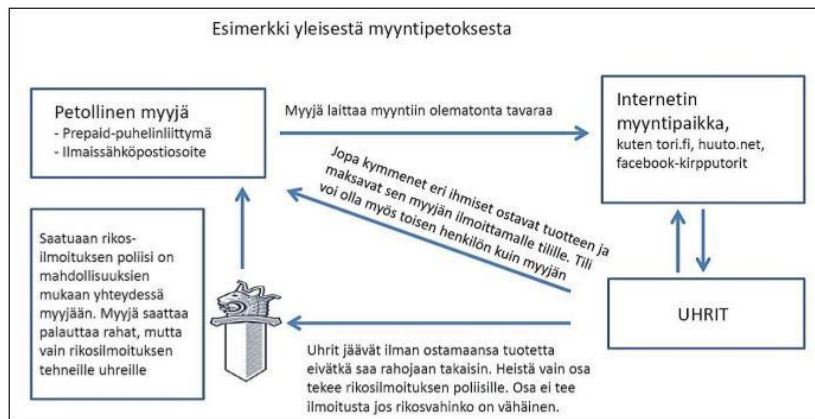
Maksuvälinelomakkeiden tekeminen tai teettäminen ilmentää teon suunnitelmallisuutta. Erityinen teon suunnitelmallisuus voi täytyä esimerkiksi silloin, jos tekijä on tehnyt maksuvälinepetoksen käyttäen shekkiä ja häneltä löytyy valmiiksi suuri määrä valmiita shekkejä tulevia tekoja varten. Aiheutetun vahingon arviointiin käytetään samoja kriteerejä, kuin perusmuotoisessa törkeässä petoksessa.

3 YLEISIMMÄT YKSILÖÖN KOHDISTUVAT PETOSTYYPIT

3.1 MYYNTIPETOS

Myyntipetokset liittyvät internetin myyntialustoihin, joilla yksittäiset henkilöt myyvät ja ostavat tavaroita keskenään. Tyypillinen myyntipetoksen rakenne: tekijä myy sivustolla tuotetta, jota ei ole oikeasti olemassa tai mitä hän ei aio myydä. Uhri sopii tekijän kanssa kaupoista ja suorittaa maksun tuotteesta, jota ei tule koskaan saamaan. Petos toimii myös toisinpäin, kun tekijä ostaa jonkin tuotteen ja esittää myyjälle valheellisen tositteen maksusta.

1. Yleinen myyntipetoksen rakenne

Myyntipetoksen tunnusmerkistötekijät täyttyvät kolmessa vaiheessa. Ensin tekijä tekee valheellisen myynti-ilmoituksen, jolla tavoittelee taloudellista hyötyä, johon hänellä ei ole oikeutta. Tarkoituksena on tahallisesti erehdyttää ihmisiä siirtämään hänelle rahaa, jolloin erehdyttäminen on aktiivista.

Toisessa vaiheessa uhri näkee ilmoituksen ja erehtyy luulemaan sitä oikeaksi myynti-ilmoitukseksi.

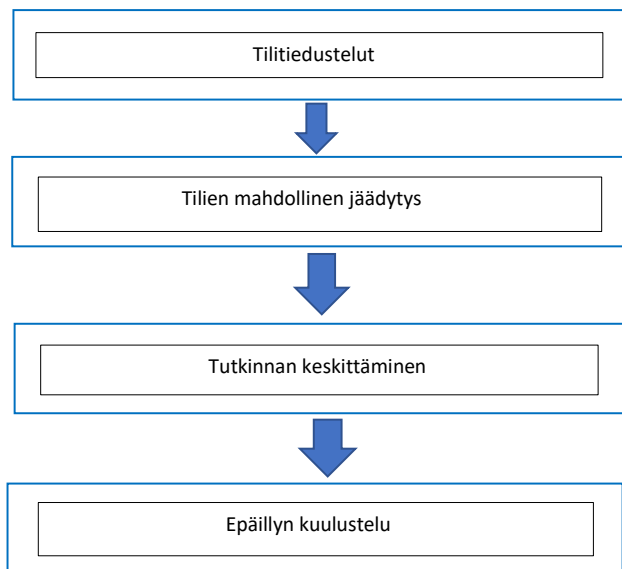
Myyntipetoksen erehdyttäminen ja erehdys ovat tällöin ajallisesti erillään. Erehdyksen jälkeen myyjä ottaa yhteyttä tekijään.

Kolmannessa vaiheessa tekijän ja uhrin sovittua kaupan ehdoista tapahtuu erehdyksen vallassa tehty taloudellinen määrästointi, kun uhri toimittaa taloudellisen hyödyn tekijälle ja määräämistoinnista aiheutuu uhrille itselleen taloudellista vahinkoa.

Myyntipetokset ovat yksittäisinä tekoina yleensä tunnusmerkistöltään lieviä petoksia, koska taloudellinen hyöty ja vahinko ovat suhteellisen pieniä. Myyntipetoksia tehdään kuitenkin usein sarjoina. Tällöin teot voivat täyttää perusmuotoisen petoksen tunnusmerkistön, koska ne eivät ole suunnitelmallisuutensa takia kokonaisuutena vähäisiä.

Myyntipetosten tekijät voivat käyttää Prepaid-puhelinliittymiä ja ilmaissähköposteja, mikä vaikeuttaa tekijän henkilöllisyyden selvittämistä esitutkinnassa. Tekijät eivät myöskään käytä ilmoituksissa omia tarkkoja henkilötietojaan ja esimerkiksi kaikki muu paitsi Prepaid-puhelinnumero tai sähköpostiosoite voivat olla tekaistuja. Netin myyntipetokset eivät ole sidoksissa osapuolten asuinpaikkaan.

2. Kuva: Poliisin uudistettu toimintamalli

Poliisin uusi toimintamalli tähtää myyntipetosten sarjoittamiseen esitutkinnassa. Ensimmäisen rikoksen tullessa ilmi Poliisi tekee tilihaltijatiedustelun teossa käytetylle tilille, sekä tilitapahtumatiedustelut 2-3 kuukaudelle, jolloin tapahtumien kokonaiskuva selviää. Jos tilillä on paljon petokselta vaikuttavia maksuja, tili ja siihen liittyvät verkkopankkitunnukset takavarikoidaan, jolloin epäilty ei pääse käsiksi rikoshyötyyn, eikä saa avuttua uusia tilejä. Tämän jälkeen tutkinta keskitetään tekijän paikkakunnalle. Muut piirit hoitavat omaan juttuunsa liittyvät asianomistaja kuulustelut ja muut toimenpiteet, jotka eivät liity epäilyyn. Tämän jälkeen epäilty kuulustellaan ja käytetään tarvittaessa pakkokeinoja.

3.2 PHISHING-HUIJAUS

Phishing-huijauksissa tekijä yrittää ”kalastella” uhrin henkilö-, pankki- ja luottokorttitietoja. Tiedot saatuaan tekijä käyttää tietoja esimerkiksi ostoihin netissä tai tyhjentää uhrin tilit. Phishing-huijauksissa uhuriin voidaan ottaa yhteyttä ja esittäydytään esimerkiksi poliisiksi. Uhrille kerrotaan esimerkiksi, että hänen tililtään on juuri nyt tapahtumassa nosto jonkin kolmannen osapuolen toimesta. Tämän jälkeen kysytään uhrin henkilö-, pankki-, tai luottokorttitietoja avuksi väitettyyn rikostutkintaan tai tilien jäädyttämiseen. Tiedot saatuaan uhri käyttää niitä omaisuuden siirtämiseen uhrilta itselleen.

Phishing-huijauksiin liittyy läheisesti identiteettivarkaus. Identiteettivarkauksissa esiinnyttään toisen ihmisen henkilöllisyydellä ja käytetään sitä oikeudettomasti esimerkiksi petostarkoituksessa tai muun taloudellisen hyödyn tavoittelemiseksi ja vahinkoa aiheuttaen. Tekijä voi hyödyntää uhrinsa henkilö- tai pankkitietoja esimerkiksi tilaamalla tuotteita uhrin nimiin. Identiteettivarkaus saatetaan huomata vasta pitkän ajan kuluttua ja tällöin rikoksesta on voinut jo aiheutua merkittäviä vahinkoja.

Tietojen kalastelun yleisin tapahtumapaikka on internet. Tietoja kalastellaan esimerkiksi sosiaalisen median profiileista ja tietomurtojen avulla, jolloin esimerkiksi jonkin yrityksen tietokannasta varastetaan henkilötietoja. Netistä tuotteen tilaamiseen toisen nimissä riittää vain henkilön nimi, henkilötunnus ja osoite. Tällöin erehdyttämisen kohteena ei ole yksityishenkilö, jonka tietoja käytetään vaan yritys, jolta tuotteita tilataan.

Phishing-huijaus täyttää joko petoksen tai maksuvälinepetoksen tunnusmerkistön. Teon nimike riippuu siitä, mitä tietoja tekijä kalastelee. Jos tekijä erehdyttää uhrin antamaan itselleen jonkin fyysisen maksuvälineen ja käyttää sitä taloudellisen hyödyn tavoitteluun, on kyseessä maksuvälinepetos. Jos kalasteltu tieto on esimerkiksi pankkitunnukset ja taloudellista hyötyä tavoitellaan tekemällä tilisiirto uhrin nettipankista, on tällöin kyseessä petos.

Phishing-huijauksessa erehdyttäminen ja erehdys tapahtuvat lähes samanaikaisesti, koska erehdytys tehdään aktiivisesti luomalla uhrille virheellinen mielikuva tilanteesta esimerkiksi puhelimitse tai kasvokkain. Tekijä luo uhrille mielikuvan, että tekijä auttaa uhrin. Saatuaan tiedot tekijä tekee taloudellisen hallintotoimen itse esimerkiksi uhrin nettipankissa ja tyhjentää uhrin tilit aiheuttaen taloudellista vahinkoa ja saaden haltuunsa oikeudetonta taloudellista hyötyä.

Toisaalta erehdytys ja erehdys voivat olla ajallisesti myös erillään, jos esimerkiksi uhrin henkilötietoja käytetään jonkin tuotteen tilaamiseen internetistä ja erehtyminen tapahtuu, kun yritys jolta tuote on tilattu erehtyy luulemaan, että uhri on itse tilannut tuotteen ja toimittaa sen. Tällaisessa tapauksessa yritys on asianomistaja itse petokseen ja henkilö, jonka tietoja on käytetty, on asianomistaja identiteettivarkauteen.

3.3 TILAUSANSA

Tilausansa on petos, jossa uhria laskutetaan tuotteesta, jota hän ei ymmärrä tilanneensa. Esimerkki tällaisesta on ilmaistuotetarjoukset, joista uhrille tulee kuitenkin laskuja. Tällaisessa huijauksessa petoksen tunnusmerkistön kohdalla on ongelmallista, jos sopimusehdot on käyty kattavasti läpi uhrin kanssa, mutta uhri ei ole ymmärtänyt tilaavansa jotakin maksullista.

Tilausansa-petoksessa taloudellisen hyödyn tavoittelu tapahtuu yrittämällä saada uhri maksamaan tekijälle maksuja tuotteista, joita hän on erehdytetty tilaamaan. Tavoitellun taloudellisen hyödyn oikeudettomuus on sidoksissa siihen, onko uhria erehdytetty. Jos tekijä on käynyt sopimusehdot kattavasti läpi ja uhri on niihin suostunut sekä tilannut tuotteen tai palvelun tekijältä, niin erehdytystä ei ole tapahtunut ja tilauksen tehneellä on velvollisuus se maksaa.

Tilausansa-petoksessa erehdyttäminen voidaan tulkita konkludenttiseksi, koska tilaajalle jätetään kertomatta selvästi mitä tilaaja on tilaamassa ja esimerkiksi, miten kauaksi aikaa hän sitoutuu tilaamaan tuotetta. Erehdyttämisen laadun määrittää se, onko tekijän erehdyttäminen aktiivista kertomatta jättämisestä, vai hyväksikäyttääkö tekijä uhrilla jo valmiiksi olevaa virheellistä tulkintaa. Jonkin asian tietoisesti kertomatta jättäminen on kuitenkin tulkittavissa myös aktiiviseksi toiminnaksi, jolloin erehdyttäminen on aktiivista.

Erehtyminen tapahtuu, kun uhri ajattelee, että hän on esimerkiksi tilannut esimerkiksi vian ilmaistuotteen tai tilannut vain yhden erän tuotetta, kun on todellisuudessa sitoutunut tilaamaan tuotetta kaksitoista erää. Uhri suorittaa itse taloudellisen määräämistöimen tilausansan mallisessa petoksessa, maksamalla laskun, jonka tekijä lähettää uhrille liittyen tilaukseen.

Tällainen petos eroaa muista opinnäytetyön petoksista siinä mielessä, että tekijä on usein yritys, joka myy jotakin tuotetta kuluttajille. Yritys voi toimia ulkomailla harhautuksena esimerkiksi poliisille. Yrityksen toimiessa ainakin nimellisesti ulkomailla käsin, on Poliisin kynnyksellä aloittaa esitutkinta suurempi.

3.4 VALELASKUPETOS

Valelaskupetoksessa uhrille lähetetään oikealta näyttäviä laskuja tuotteista tai palveluista, joita uhri ei ole ostanut tai tilannut. Uhrille lähetetään maksumuistutuksia, jos laskua ei makseta ja lasku vaaditaan maksamaan, vaikka siihen ei ole velvollisuutta.

Valelaskupetoksessa uhrille voidaan lähettää esimerkiksi kirje, jossa uhrin kerrotaan katsoneen laittomasti ladattu elokuva ja vaaditaan tästä maksuksi 500 euroa tai asia viedään käräjäoikeuteen. Uhrille voidaan lähettää maksumuistutuksia, jos hän ei maksa laskua.

Valelaskupetoksessa tekijä laatii valheellisen laskun ja lähettää sen uhrille, jolloin erehdyttäminen on aktiivista, koska tekijä yrittää luoda uhrille virheellisen mielikuvan laskun avulla, eikä käytä hyväkseen uhrilla jo olevaa virheellistä käsitystä. Tekijän taloudellisen hyödyn tavoittelu käy ilmi laskun lähettämisessä, jossa tekijä vaatii uhria maksamaan laskusta ilmenevän summan tekijälle.

Uhrin erehtyy luullessaan, että hänellä on velvollisuus maksaa lasku. Uhrin maksaessa laskun täyttyy tunnusmerkistötekijöistä taloudellinen hallintotoimi ja taloudellinen vahinko realisoituu. Tekijällä ei ole oikeutta taloudelliseen hyötyyn, koska lasku on laadittu valheellisesta asiasta, jota uhri ei ole tilannut tai hankkinut.

3.5 ROMANSSIHUIJAUS

Romanssihuijauksessa uhria lähestytään internetissä valeprofiililla. Valeprofiili voi olla esimerkiksi ulkomailla palvelevan amerikkalaisen upseerin. Tekijä rakentaa luottamusta ja romanttista suhdetta uhrin kanssa jopa kuukausia. Suhteen luomisen jälkeen uhriin vedotaan rahan tarpeella, esimerkiksi ulkomailla palveleva amerikkalainen upseeri voi tarvita apua syntymäpäivälahjan ostoon lapselleen, jolle hän ei voi ostaa syntymäpäivälahjaa, koska hänen varansa USA:ssa on jäädytetty.

Uhrin pyrkiessä irti huijarista, esimerkiksi katkaisemalla yhteydenpidon, alkaa usein tiheä viestittely huijarin puolelta, jossa vedotaan uhrin tunteisiin. Uhrin hälytyskellot voivat soida ensimmäisen rahan saantipyynnön yhteydessä. Tällöin huijari voi syyllistää uhria esimerkiksi sillä, että uhrille rahat ovat tärkeämpiä, kuin yhteinen tulevaisuus.

Romanssihuijauksen suunnitelmallisuus käy ilmi siitä, että tekijä luo valheellisen profiilin itsestään, jonka kautta lähestyy uhria. Romanssihuijauksen erehdytys tapahtuu kaksiosaisesti. Ensin uhri erehdytetään uskomaan, että hän tutustuu oikeaan henkilöön, jota ei oikeasti ole olemassa. Samassa yhteydessä tapahtuu uhrin erehdys, kun hän luulee profiilia oikeaksi.

Kun tekijä on saavuttanut uhrin luottamuksen, hän erehdyttää uhria uudestaan kertomalla tälle valheellisesta ahdingostaan, johon tarvitsee uhrin rahallista apua. Petoksen tässä vaiheessa täytyy tekijän taloudellisen hyödyn tavoittelu. Uhri erehtyy luullessaan ahdinkoa todeksi ja suorittaa taloudellisen määräämistoimen ja siirtää varoja tekijälle, jolloin taloudellinen vahinko realisoituu. Taloudellinen hyöty on oikeudetonta, koska tekijä ja uhri sopivat, että tekijä saa rahat avuksi ahdinkoonsa, mutta uhri ei kuitenkaan ole tietoinen, ettei ahdinkoa oikeasti ole olemassa.

Romanssihuijaukselle on tyypillistä se, että uhrille syötetään uusi tarina rahantarpeesta ja luodun luottamuksen turvin lypsetään suuria rahasummia pidemmällä aikavälillä. Tällöin erehdytyksiä ja erehdyksiä ja taloudellisia määräämistoimia tapahtuu useampia, jolloin voisi ajatella, että kyseessä on useampi yksittäinen petos. Yhden valeprofiilin käyttö ja romanttinen suhde sitovat kuitenkin useamman tapahtumakerran yhteen kokonaisuuteen.

3.6 SIOITUSHUIJAUS

Sijoitushuijauksessa tekijä ottaa yhteyttä uhriin ja esittäytyy esimerkiksi sijoitusneuvojaksi. Huijari tarjoaa uhrille sijoituskohteita ja lupaa sijoitetuille rahoille korkeita tuottoja. Todellisuudessa uhri ei saa tuottoa sijoituksista ja menettää rahansa. Sijoituksia voi olla erilaisia, ja erilaiset sijoitusvaihtoehdot purevat erilaisiin ihmisiin. Toiselle voidaan luvata riskisijoitusta todella korkeilla tuotoilla ja toiselle taas maltillisempaa tuottoa, mutta pienemmällä riskillä.

Sijoitushuijauksen tekijä voi esittäytyä myös itse sijoittajaksi. Tällöin tekijä kertoo uhrille, että tarvitsee uhrin apua voidakseen tehdä tuottavan sijoituksen. Verukkeena avun tarpeelle voi olla tekijän oman maan byrokraatia tai esimerkiksi tekijän varojen riittämättömyys. Tällöin tekijä tarjoaa uhrille osan sijoituksen tuotosta, jos tämä lähtee mukaan sijoitukseen ja antaa tekijälle varoja sijoituksen tekemiseen.

Sijoitushuijauksessa voi olla samankaltaisia elementtejä, kuin romansshuijauksessa ja niin sanotussa nigerialaiskirjehuijauksissa. Usein huijarin lähettämät viestit ovat hyvin virallisen ja aidon näköisiä ja huijari esittäytyy esimerkiksi jonkin oikean pankin työntekijäksi. Kaikille kolmelle petostyypille samaa on se, että huijari lupaa suuren summan rahaa, jos uhri maksaa jonkinlaisen palvelumaksun. Tekijä jatkaa uhrin lypsämistä erilaisilla maksuilla ja uhrin tarve saada tekijän lupaamat varat kasvaa, samalla kun hänen tekijälle antamansa rahamäärä kasvaa.

Sijoitushuijauksessa taloudellisen hyödyn tavoittelu, hyödyn oikeudettomuus täyttyvät samalla, kun tekijä lähettää erehdytystarkoituksessa uhrille esimerkiksi sähköpostin, jossa kerrotaan hyvästä sijoituskohteesta ja pyydetään ottamaan yhteyttä. Samalla tekijä pyrkii erehdyttämään uhria luulemaan, että hän todella tarjoaa sijoituskohdetta. Uhrin erehtyessä luulemaan tekijän tarjoavan oikeaa sijoituskohdetta, hän suorittaa taloudellisen hallintotoimen ja siirtää varoja tekijälle, jolloin uhri kärsii taloudellisen vahingon.

3.7 NIGERIALAISKIRJEUJAUUS

Nigerialaiskirje on käsite huijauksista, joihin kuuluu myös romansshuijaukset ja sijoitushuijaukset. Tässä työssä nigerialaiskirjeillä tarkoitetaan huijauksia, joissa uhrille uskotellaan, että hän saa suuren summan rahaa, jos osallistuu rahojen hankkimiseksi vaadittavien kulujen kattamiseen, mutta ei täytä romansshuijauksen tai sijoitushuijauksen piirteitä.

Nigerialaiskirjehuijauksessa huijari usein uskottelee uhrille, että huijari on yrittänyt etsiä ja tavoitella uhria jo pidemmän aikaa, jotta saisi toimitettua varat, jotka kuuluvat uhrille. Nyt olisi enää vain muutama pikku maksu hoidettavana ja uhri saa varat haltuunsa. Huijari uskottelee usein olevansa jossain merkittävässä virassa tai toimessa, jonkin muun maan pankissa tai hallinnossa. Rahat pyydetään kuitenkin usein siirtämään esimerkiksi Western Unionin kautta, eikä pankista tilisiirrolla.

Yksi tyypillisistä nigerialaiskirjehuijaukset teon rakenteista on niin sanottu perintöhuijauus. Tekijä ottaa yhteyttä uhuriin ja kertoo olevansa esimerkiksi asianajaja ja että uhrin kaukainen sukulainen on kuollut ja jättänyt uhrille jättiperinnön. Nyt uhrin pitäisi todistaa henkilöllisyytensä ja maksaa palvelumaksu, jotta saa perinnön haltuunsa.

Tällaisessa huijauksessa uhria voidaan vaatia toimittamaan kopio passistaan tai muita henkilötietoja, jotta tekijä saa haltuunsa henkilöllisyyden, jota voi käyttää seuraavan uhrin kanssa todistaakseen henkilöllisyytensä ja näin luotettavuutensa.

Nigerialaiskirjehuijauksissa on usein samanlaisia piirteitä, kuin sijoitus-, ja romansshuijauksissa. Petos voi kuulua useampaan petostyyppiin tai olla selvästi jotakin tyyppiä, mutta lainaa jonkin toisen petostyyppin piirrettä.

Tunnusmerkistötekijöiltään nigerialaiskirjehuijauus, muistuttaa sijoitushuijauksista. Tekijä lähestyy uhria esimerkiksi sähköpostiviestillä, jolla yrittää aktiivisesti erehdyttää uhria. Tavoitteena on tavoitella taloudellista hyötyä saamalla uhri erehtymään ja lähettämään tekijälle rahaa. Kun uhri erehtyy luulemaan tekijän kertomaa todeksi, hän suorittaa taloudellisen määräämistoimen lunastaakseen tekijän hänelle lupaamat varat. Tällöin hän kärsii taloudellista vahinkoa ja tekijä saa taloudellista hyötyä, johon hänellä ei ole oikeutta.

LÄHTEET

Tapani 2013 – Dan Frände, Jussi Matikkala, Jussi Tapani, Matti Tolvanen, Pekka Viljanen, Markus Wahlberg – Keskeiset rikokset, Edita

Salmivuori 2016 – Riku Salmivuori – Miljoonaperintö tarjolla: kuinka verkkopetos toimii, Myllylahti Oy

Nuutila 2013 – Tapio Lappi-Seppälä, Kaarlo Hakamies, Pekka Koskinen, Martti Majanen, Sakari Melander, Kimmo Nuotio, Ari-Matti Nuutila, Simo Ojala, Ilkka Rautio – Rikosoikeus, Alma talent

Tapani 2004 – Jussi Tapani – Petos liikesuhteessa, Suomalainen lakimiesyhdistys

Alanko 2017 – Sonja Tanttari, Markus Alanko – Petosrikollisuus ja sen ehkäisy: Rikoksentorjuntakatsaus 2017, Oikeusministeriö, Luettavissa osoitteessa:

<https://rikoksentorjunta.fi/documents/5235988/5514049/2017-5+Petosrikollisuus+ja+sen+ehk%C3%A4iseminen+Rikoksentorjuntakatsaus+2017>